

FAALİYET RAPORU
24. DÖNEM 3. YASAMA YILI

EKİM 2013

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
24. DÖNEM 3. YASAMA YILI FAALİYET RAPORU

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
tarafından yayımlanmıştır.

Bu kitabın dağıtımı TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
tarafından yapılmaktadır.

Yayın No: 13

Adres: TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
06543 Bakanlıklar ANKARA

Tel.: 0 312 420 58 00-01
0 312 420 52 95-98

Faks: 0 312 420 52 97

E-posta: kefek@tbmm.gov.tr

URL: <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/index.htm>

Hazırlayanlar: Gökalp İZMİR, Sezen CİVELEK, Cemil DİNMEZPINAR,
Rabia ARABACI KARİMAN, Tuncay GÜN, Nuray YILDIZ

Baskı: TBMM Basımevi, Ankara, 2013

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/index.htm>

adresinden yayınlarımıza ulaşabilirsiniz.

SUNUŞ

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve ayrımcılıkla mücadelede önemli bir kurumsal boşluğu doldurarak 24 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe giren Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu ile kurulmuştur. TBMM çatısı altındaki en genç ihtisas komisyonu olarak geçtiğimiz yasama yılında 4. yaşını dolduran Komisyonumuz ilk günkü heyecanı ile çalışmalarına devam etmektedir.

Komisyonun temel görevi kendisine esas veya tali olarak gönderilen işlerin görüşülmesidir. Komisyona 24. dönem 3. yasama yılında tali komisyon olarak 46 teklif ve 2 tasarı havale edilmiştir. Komisyonumuz yasama yılı boyunca 10 toplantı gerçekleştirmiştir.

Komisyonun bir diğer görevi de kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruların incelenmesidir. Vatandaşların sorunlarının çözümü için başvurular ilgili kurumlara iletilmekte ve başvuru sahibine, yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında bilgi verilmektedir. Komisyonumuza geçtiğimiz yasama yılında 36 başvuru yapılmıştır. Komisyona yapılan başvuru sayısında her yasama yılında gözlemlenen artış Komisyonun görünürlüğü açısından sevindiricidir.

Komisyon kurulduğu günden bu yana görev alanına giren ve öncelikli çözüm bekleyen toplumsal sorunlar hakkında alt komisyonlar marifetiyle çalışmalarını sürdürmektedir. Alt komisyonlar, söz konusu alanları tüm tarafların katılımıyla detaylı bir şekilde irdelemekte ve çözüm önerileri geliştirmektedir. 24. dönem 3. yasama yılında Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri ile Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme konulu alt komisyonlar kurulmuş ve çalışmalarını sürdürmüştür.

Birçok yerel, ulusal ve uluslararası kamu kuruluşları ve organizasyonları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri zaman zaman Komisyonu ziyaret etmekte, isteklerini belirtmekte, sahadaki deneyimlerini ve bilgilerini paylaşmakta ve Komisyon ile işbirliği içerisinde bulunmaktadır; ayrıca davet edilmeleri halinde komisyon toplantılarına katılarak ilgili konu hakkında görüş sunmaktadırlar. Komisyon, bunların yanında, toplumda ve Mecliste toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığı arttırmak, kadınları ilgilendiren sorunlar ile ilgili çözümler üretmek, ilgili kişileri toplumsal cinsiyet eşitliği ve yasama süreçleri hakkında eğitmek için çeşitli seminerler, paneller, sempozyumlar ve çalıştaylar düzenlemektedir.

Komisyonun iki yılı aşkın süredir yürüttüğü “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Teşvik Edilmesi Projesi” tamamlanmak üzeredir. Geçtiğimiz yasama yılında, proje kapsamında belirlenen kanun gruplarının toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla taranması, Mardin ve Adana Bölge Toplantıları ile Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento İhtiyaç Analizi Çalıştayı ve Öz Değerlendirme Toplantıları gerçekleştirilmiştir.

TBMM 24. dönem 3. yasama yılında Komisyonumuz tarafından gerçekleştirilen bu faaliyet raporunun Komisyona ilişkin bilgi ihtiyacını karşılayacağını umuyoruz. Yapmış olduğumuz çalışmalarda desteğini bizden esirgemeyen TBMM Başkanlığına, özverili çalışmalarıyla Komisyonumuza güç katan tüm komisyon üyesi milletvekillerine ve Komisyonumuzda görev yapan çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Azize Sibel GÖNÜL
Kocaeli Milletvekili
Komisyon Başkanı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM	1
KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
1. Komisyonun Misyon ve Vizyonu	1
2. Komisyonun Görev ve Yetkileri	1
3. Komisyonun Çalışma Yöntemi.....	2
4. Komisyona İlişkin Bilgiler	2
4.1. Tarihçe	2
4.2. Komisyonun Oluşumu.....	5
4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler	5
4.2.2. Komisyon Çalışanları.....	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI	8
1. 24. Dönem 3. Yasama Yılındaki Komisyon Toplantıları ve Alınan Kararlar	8
1.1. 10 Ekim 2012 tarihli Toplantı	8
1.2. 17 Ekim 2012 tarihli Toplantı	8
1.3. 8 Kasım 2012 tarihli Toplantı	9
1.4. 20 Kasım 2012 tarihli Toplantı	9
1.5. 17 Ocak 2013 tarihli Toplantı	9
1.6. 31 Ocak 2013 tarihli Toplantı	10
1.7. 6 Şubat 2013 tarihli Toplantı	10
1.8. 13 Mart 2013 tarihli Toplantı.....	11
1.9. 2 Mayıs 2013 tarihli Toplantı	11
1.10. 25 Haziran 2013 tarihli Toplantı	11
2. Komisyon Tarafından Hazırlanan Raporlar.....	13
2.1. Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu Özeti.....	13
2.2. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Hakkında Alt Komisyon Raporu Özeti.....	19

3. Komisyonun Yurtiçi Faaliyetleri	20
3.1. ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı’	
Kampanyası Bölge Toplantıları	20
3.1.1. Mardin-Batman-Siirt-Şırnak Bölge Toplantısı.....	21
3.1.2. Adana-Mersin Bölge Toplantısı	21
3.2. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento: İhtiyaç	
Analizi Çalıştayı ve Öz Değerlendirme Toplantıları.....	22
3.2.1. Abant Toplantısı (1-2 Aralık 2012)	22
3.2.2. Ankara Toplantısı (23 Mayıs 2013)	22
3.3. Komisyon Tarafından Kabul Edilen Yabancı Heyetler.....	24
3.3.1. Almanya Federal Cumhuriyeti Bavyera	
Eyaleti Meclisi Heyeti	24
3.3.2. Uganda Heyeti (13 Kasım 2012)	25
3.3.3. Afganistan Heyeti (11 Şubat 2013)	25
3.3.4. Afganistan Heyeti (4 Nisan 2013)	26
4. Komisyonun Yurtdışı Ziyaretleri	26
4.1. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu	
Heyetinin Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu	
57. Oturumuna Katılımı (3-7 Mart 2013).....	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	33
KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	38
KOMİSYONA HAVALA EDİLEN TASARI VE TEKLİFLER.....	38

BİRİNCİ BÖLÜM

KOMİSYON HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1. Komisyonun Misyon ve Vizyonu

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun misyonu; kadın haklarının korunması ve geliştirilmesini sağlamak, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izleyerek bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bilgilendirmektir.

Komisyonun vizyonu ise; kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerek uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim sağlamaktır.

2. Komisyonun Görev ve Yetkileri

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun görevleri, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanununun 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre Komisyonun görevleri şunlardır:

- Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak.

- Her yasama yılının sonunda Türkiye'deki kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmelere ve Komisyonun o yılı faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlamak ve bunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak.

- Kadın hakları ile kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer ölkelerdeki ve uluslararası kuruluşlardaki gelişmeleri takip etmek, gerektiğinde yurt dışında incelemelerde bulunmak ve bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek.

- Kadın erkek eşitliği konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına ilişkin gerekli bilgi ve dokümanları temin etmek.

- Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların kadın erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hâllerde ilgili mercilere iletmek.

- Kadın erkek eşitliği konusunda kamuoyunu bilgilendirici etkinlikler yapmak.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile gerçek ve tüzel kişilerden kanunlarda öngörölen usullere uyarak bilgi istemek ve ilgililerini çağırarak bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komasyon, görev alanıyla ilgili faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çalışmalarından yararlanabilir.

Komasyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

3. Komasyonun Çalışma Yöntemi

Kadın Erkek Fırsat Eşitliğı Komasyonu çalışmalarını 25.02.2009 tarihli ve 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliğı Komasyonu Kanunu ve TBMM İttüzüğü hükümlerine göre yerine getirmektedir.

Komasyon, başvurular üzerine olduğı gibi herhangi bir başvuru olmaksızın da gerekli gördüğü konularda inceleme ve araştırma yapmaktadır. Ayrıca Komasyon üyeleri tarafından incelenmek üzere çeşitli konular gündeme getirilebilmektedir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliğı Komasyonu üye tam sayısının en az üçte biri ile toplanmakta ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar vermektedir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komasyon, yıllık faaliyet ve değerlendirme raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu rapor, Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve üzerinde görüşme açılabilir. Komasyon raporu Başkanlıkça, Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara gönderilir.

Komasyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendisine havale olunan başvurular ile ilgili yapılan işlem ve başvurunun sonucu hakkında havale tarihinden itibaren en geç üç ay içinde başvuru sahibine bilgi verir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliğı Komasyonu, bir denetim komasyonu olması nedeniyle TBMM tatilde olduğı zamanlarda da, TBMM Genel Kurulundan alınan kararla, çalışmalarına ara vermeksizin devam etmektedir.

4. Komasyona İlişkin Bilgiler

4.1. Tarihçe

Türkiye'nin, "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi"ni 1985 yılında imzalaması ve söz konusu Sözleşmenin 1986 yılında yürürlüğe girmesini takip eden süreçte gerek uluslararası gelişmeler gerekse toplumsal talepler çerçevesinde ölkemizde kadın-erkek eşitliğini sağlayan/güçlendiren çok önemli yasal düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

Bu yasal düzenlemeler özetle şunlardır:

1990 yılında ulusal mekanizma olarak Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1994 yılında Teşkilat Yasası ile lağvedilen Kurum, 6 Kasım 2004 tarihinde yürürlüğe giren Teşkilat Yasası ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olarak yeniden kurumsal yapıya kavuşmuştur.

1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

1999 yılında Türkiye tarafından Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine konulan çekinceler kaldırılmıştır.

2000 yılında İhtiyari Protokol Türkiye tarafından imzalanmış ve 2003 yılında yürürlüğe girmiştir.

1 Ocak 2002 tarihinde kadın-erkek eşitliği bakış açısı ile hazırlanmış olan Yeni Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girmiştir.

18 Ocak 2003 tarihinde Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

17 Haziran 2004 tarihinde Anayasanın 10. ve 90. maddelerinde kadın-erkek eşitliğini güçlendirecek nitelikte düzenlemeler yapılmıştır.

1 Ocak 2002 tarihinde kadın erkek eşitliğini gözeten yeni Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girmiştir.

10 Haziran 2003 tarihinde işçi-işveren ilişkilerinde cinsiyet de dâhil olmak üzere ayrımcılık yapılamayacağı temeline dayalı 4857 sayılı İş Kanunu yürürlüğe girmiştir.

2004 yılında yürürlüğe giren “Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi” konulu Başbakanlık Genelgesi ile kamu kurum ve kuruluşlarının personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu’nda cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda çağdaş düzenlemeler yapılmıştır.

13 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu ile kadına yönelik hizmetler konusunda belediyelere önemli görevler verilmiştir.

2005 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon tarafından hazırlanan Raporun ardından konu ile ilgili 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanunu’nda 2007 yılında yapılan değişiklikle kadınların ev içinde imal ettikleri ürünleri işyeri açmaksızın kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satışa sunmaları hâlinde elde edilen gelirleri vergiden muaf tutulmuştur.

Ülkemizde kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi; erkeklerle birlikte eşit hak, fırsat ve olanaklara ulaşabilmeleri amacıyla 24 Mart 2009 tarihinde TBMM bünyesinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.

Anayasanın 10’uncu maddesinde yer alan “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmüne, 2010 yılında “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” hükmü eklenmiştir. Söz konusu değişiklikle Türkiye, Anayasasında bu tür hükümler bulunan az sayıda ülkeden biri olmuştur.

Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması amacıyla hazırlanan 2010/14 sayılı “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu Başbakanlık Genelgesi 25 Mayıs 2010 tarihinde yayımlanmıştır.

2011 yılında yürürlüğe giren 6111 Sayılı Kanun ile kadınların ve gençlerin işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak, yeni istihdam alanlarının yaratılmasını teşvik etmek ve çalışanların vasıflarını yükselterek işsizlik riskini azaltmak, mesleki ve teknik eğitimi özendirmek, kalite ve etkinliğini artırmak amacıyla düzenleme yapılmıştır.

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 18 ülke tarafından imzalanmıştır. Ülkemiz tarafından, 24 Kasım 2011 tarihinde çekincesiz olarak onaylanan Sözleşme, 8 Mart 2012 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Şiddet mağduru kadının çok yönlü korunmasını öngören Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 8 Mart 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda kabul edilmiş, 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Uygulanmasına Dair Genelge 19 Nisan 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Aynı kanuna ilişkin uygulama yönetmeliği de 18 Ocak 2013 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17. Maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesinin ikinci cümlesinde yapılan değişiklikle “Büyükşehir belediyeleri ile nüfus 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet öncelikleri değerlendirilerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.” hükmü getirilmiştir.

5 Ocak 2013 tarihinde Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Kadın erkek eşitliği konusunda yukarıda sayılan yasal gelişmelere rağmen, uygulamada sorunların yaşandığı bir gerçektir. Kadın erkek eşitliği alanında önemli ilerlemeler sağlayan ülkelerde, kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere kurulan ulusal mekanizmaların yanı sıra birbirini tamamlayan ve parlamento içinde komisyon biçiminde çalışan yapılanmalara gidilmiştir. Örneğin, Belçika’da Kadın ve Erkekler İçin Fırsat Eşitliği Danışma Komitesi, Fransa’da Kadın Hakları ve Erkekler İçin Fırsat

Eşitliği Delegasyonları, Portekiz’de Eşitlik, Fırsat Eşitliği ve Aile Parlamento Komitesi, İspanya’da İspanya Parlamentosu Kongre-Senato Karma Komisyonu, İngiltere’de Cinsiyet Eşitliği Grubu bulunmaktadır. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu’nda da Kadın Hakları ve Fırsat Eşitliği Komitesi bulunmaktadır.

Türkiye’de ise 1990’lı yılların başından itibaren toplumsal cinsiyet eşitliği alanında faaliyet gösteren tek kurumsal mekanizmanın Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olduğu görülmektedir. Daha sonraki süreçte, Anayasamızın 10’uncu maddesinde yer alan “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.” hükmü, ülkemizin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulan Araştırma Komisyonu Raporunda yer alan öneriler doğrultusunda ülkemizde de diğer ülke örneklerine benzer şekilde kadın erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla yeni bir yapının daha kurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, Parlamento içerisinde, toplumsal cinsiyet alanına özgülenmiş bir komisyonun kurulması kararlaştırılmıştır. Kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında reform niteliğinde yasal düzenlemeler gerçekleştiren Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde böyle bir komisyonunun kurulmasının, ülkemizde kadın haklarının korunması ve fırsat eşitliğinin geliştirilmesi bakımından büyük önem arz ettiği görülmüştür. Bu doğrultuda Komisyon’un kurulmasına temel teşkil eden Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu, 25 Şubat 2009 tarihinde kabul edilerek 24 Mart 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun kurulması, başta Anayasa olmak üzere tüm mevzuatta, kadın-erkek eşitliğini garanti altına almak ve hiçbir alanda kadına karşı ayrımcılık yapılmamasını sağlamak üzere yapılan çalışmalara yeni bir ivme kazandırmıştır.

4.2. Komisyonun Oluşumu

4.2.1. Komisyonun Üye Sayısı ve Üyelikler

Komisyonun ne şekilde oluşacağı, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunun 2’nci maddesinde düzenlenmiştir.

Komisyonun üye sayısı Danışma Kurulu’nun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar TBMM’deki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tam sayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri belirlenirken kadın milletvekilleri ile insan hakları konusunda uzman milletvekillerine öncelik tanınır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Her iki devre için seçilenlerin görev süresi iki yıldır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim; üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun 24'üncü dönem 3'üncü yasama yılında görev yapan üyeleri:

<u>Üyenin Adı Soyadı</u>	<u>Komisyon Görevi</u>	<u>Partisi</u>	<u>Seçim Çevresi</u>
Azize Sibel GÖNÜL	Başkan	AK Parti	Kocaeli
Binnaz TOPRAK	Başkanvekili	CHP	İstanbul
Öznur ÇALIK	Başkanvekili	AK Parti	Malatya
Tülay KAYNARCA	Sözcü	AK Parti	İstanbul
Mesut DEDEOĞLU	Kâtip	MHP	Kahramanmaraş
Fatma SALMAN KOTAN	Üye	AK Parti	Ağrı
Mehmet Kerim YILDIZ	Üye	AK Parti	Ağrı
Nurdan ŞANLI	Üye	AK Parti	Ankara
Gürkut ACAR	Üye	CHP	Antalya
Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ	Üye	AK Parti	Antalya
Ayşe Nedret AKOVA	Üye	CHP	Balıkesir
Canan CANDEMİR ÇELİK	Üye	AK Parti	Bursa
Nurcan DALBUDAK	Üye	AK Parti	Denizli
Ruhsar DEMİREL	Üye	MHP	Eskişehir
Kemalettin AYDIN	Üye	AK Parti	Gümüşhane
Sabahat AKKİRAY	Üye	CHP	İstanbul
Alev DEDEGİL	Üye	AK Parti	İstanbul
Sedef KÜÇÜK	Üye	CHP	İstanbul
Sebahat TUNCEL	Üye	BDP	İstanbul
Hülya GÜVEN	Üye	CHP	İzmir
Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY	Üye	AK Parti	Mardin
Fatoş GÜRKAN	Üye	AK Parti	Adana ¹
Zeynep Armağan USLU	Üye	AK Parti	Şanlıurfa
Dilek YÜKSEL	Üye	AK Parti	Tokat
Safiye SEYMENOĞLU	Üye	AK Parti	Trabzon
Sadir DURMAZ	Üye	MHP	Yozgat

¹ Şanlıurfa milletvekili Mehmet Kasım Gülpınar'ın 19.10.2012 tarihinde komisyon üyeliğinden istifa etmesiyle boşalan komisyon üyeliğine 22.10.2012 tarihinde Adana milletvekili Fatoş Gürkan seçilmiştir.

4.2.2. Komisyon Çalışanları

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, yaptığı çalışmaların farklı bakış açıları ile değerlendirilmesini mümkün kılmak amacıyla Komisyon'da değişik alanlarda eğitim görmüş görevlilerin çalışmasını tercih etmektedir.

24'üncü dönem 3'üncü yasama yılında Komisyon'da; farklı alanlardan 2 yasama uzmanı, 3 yasama uzmanı yardımcısı ile 1 memur görev yapmaktadır.

Komisyonun Kanun'da kendisine verilen görevleri tam olarak yerine getirebilmesi, çalışmalarını çeşitlendirerek çoğaltması ve kurumsallaşmasını tamamlayabilmesi için personel sayısının artırılması önem arz etmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak Komisyon'da, 24'üncü dönem 3'üncü yasama yılında, aynı dönemin 1'inci ve 2'nci yasama yıllarından daha fazla personel görevlendirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

1. 24. Dönem 3. Yasama Yılındaki Komisyon Toplantıları ve Alınan Kararlar

1.1. 10 Ekim 2012 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 20 üyenin katılımıyla 10 Ekim 2012 Çarşamba günü saat 10.30'da TBMM Ana Bina 2. Kat KİT Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

24'üncü Yasama Dönemi 3'üncü Yasama Yılı'nda kurulacak alt komisyonların belirlendiği ve Komisyonun yeni yasama yılındaki yol haritasının tartışıldığı toplantıda ayrıca Federal Almanya Meclisi (Bundestag) Dilekçe Komisyonu Başkanvekili Gero STORJOHANN başkanlığındaki milletvekili heyeti kabul edilmiştir.

1.2. 17 Ekim 2012 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 17 üyenin katılımıyla 17 Ekim 2012 Çarşamba günü saat 10.30'da TBMM Ana Bina 2. Kat 248 No'lu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın ASAN, “Türkiye’de kooperatifçilik ve kadın kooperatifleri, mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri” konulu konuşmasını Komisyona sunmuştur. Bunun sonucunda şu anda ülkemizde yönetim organları ve üyelerinin tamamı kadın olan 126 tane kooperatif bulunduğu belirtilmiştir. Kadın kooperatiflerinin karşılaştıkları en önemli sorunlar, üst birliklere üye olma, noter ve ticari sicile kayıt giderlerinin maliyetli olmasıdır.

Kalkınma Bakanı Sayın Cevdet YILMAZ “Kadın istihdamın artırılması ile ilgili olarak Bakanlık bünyesinde yapılmış olan çalışmalar, mevcut durum, yürütülen projeler ve karşılaşılan problemler” konulu sunumunu gerçekleştirmiştir. Sayın YILMAZ sunumunda, ilk olarak Bakanlığın merkez personeliyle ilgili kadın-erkek istihdam rakamlarını iletmiş; Merkez teşkilatta çalışan 237 kadın personelin yüzde 51’inin şef veya daha üstü konumda olduğunu belirtmiştir. 237 kadın personelden iki kadının Bakanlık müşaviri, bir kadının özel kalem müdürü, 7 kadının daire başkanı, 5 kadının şube müdürlüğü görevlerini yürüttüğünü, 66 kadının planlama uzmanı ve 22 kadının da planlama uzman yardımcısı olarak görev yaptığını eklemiştir. Bu verilere ek olarak 5 kadın şube müdürü, 6 kadın şef ve 13 sözleşmeli kadın personelin Bakanlık merkez teşkilatında görev yaptığını ifade etmiştir. Sayın Bakan, üst düzey yönetici pozisyonlarına ilişkin olarak ise, genel müdür ve genel sekreter pozisyonlarında görev yapan hiçbir kadın çalışanın olmadığını ifade etmiştir.

1.3. 8 Kasım 2012 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 18 üyenin katılımıyla 8 Kasım 2012 Perşembe günü saat 14.00'te TBMM Ana Bina 2. Kat 248 No'lu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Alt Komisyonların üye seçiminin ardından Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Nihat ERGÜN; kadın istihdamının arttırılması ile ilgili olarak Bakanlık bünyesinde yapılmış olan çalışmalardan ve kadın konularında yürütülen projelerden bahsetmiştir. Sayın Nihat ERGÜN, sunumunda Bakanlığındaki 2551 çalışandan 740'ını kadınların oluşturduğunu, kadın personel oranının yaklaşık yüzde 29 olduğunu belirtmiştir. Üst düzey yönetici pozisyonlarında kadın oranının bu kadar yüksek olmadığını belirten Sayın ERGÜN, genel müdür ve müsteşar yardımcılığı düzeyinde kadın çalışan olmadığını ancak daire başkanlığı düzeyinde iki kadın yöneticinin görev yaptığını ifade etmiştir.

1.4. 20 Kasım 2012 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 21 üyenin katılımıyla 20 Kasım 2012 Salı günü saat 15.00'te TBMM Ana Bina 2. Kat 248 No'lu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Hayati YAZICI ile Bakanlıının karar alma mekanizmalarında kadın istihdamının arttırılmasıyla ilgili olarak Bakanlık bünyesinde ve genel politikalarda yapmış olduğı çalışmalar ile kadın konularında yürüttüğü projeler hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Sayın YAZICI, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndaki üst düzey yöneticiler arasındaki kadın oranının yüzde 10 civarında olduğunu belirtmiştir.

Kadın kooperatiflerin amaçlarının; kadın iş gücünün ekonomiye kazandırılması, kadınların sosyal ve kültürel faaliyetlerinin geliştirilmesi, korunması, desteklenmesi ve gelişmiş bir çevrede yaşamalarına zemin hazırlamak; kadın kooperatiflerinin çalışma alanlarının ise; lokantacılık, okul öncesi eğitim, özörlü eğitimi ve bakımı, kadınların el emeğı ile birlikte hediyeelik eşya gibi ürünlerin pazarlanması olduğı ifade edilmiştir. Bugüne kadar gerçekleştirilen çalışmaların Yurtiçi Fuar Katılımında Kadın Girişimcilerin Desteklenmesi Projesi, KGF, İş Meslekleri Ağı Projesi, Usta-Çırak Buluşmaları ve Finansmana Erişim olduğı aktarılmıştır.

1.5. 17 Ocak 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 19 üyenin katılımıyla, 17 Ocak 2013 Perşembe günü saat 13.30'da TBMM Ana Bina 2. Kat 248 No'lu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir BOZDAĞ, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TİKA ve Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki kadın personel sayısı ve üst düzey kadın yönetici sayısı ve bu kuruluşların faaliyetleri hakkında Komisyon'a bilgi vermiştir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nda 213 erkek, 92 kadın personel; TİKA'da 258 erkek, 123 kadın personel; Diyanet İşleri Başkanlığı'nda 97.787 erkek, 17.371 kadın personelin görev yaptığı aktarılmıştır.

1.6. 31 Ocak 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 21 üyenin katılımıyla 31 Ocak 2013 Çarşamba günü saat 13.30'da TBMM Ana Bina 2. Kat 520 No'lu İçişleri Komisyonu Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Suat KILIÇ ile Bakanlığında kadınlarla ilgili hangi çalışmaların yürütüldüğü, Bakanlığındaki kadın istihdam oranı ve bundan sonraki planlar, projeler ile karşılaşılan problemlerin neler olduğu hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Sayın Bakan konuşmasında üst düzey yönetici seviyesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı merkez teşkilatında 2 kadın daire başkanı, federasyonlarda genel sekreter olarak 3 kadın federasyon genel sekreteri, 2 kadın müşavir, bölge müdür yardımcılığı pozisyonunda 5 kadın yöneticinin bulunduğunu, 47 kadın şube müdürü, 1 kadın kuruluş müdürü ve 89 kadın yurt müdürü olduğunu ifade etmiştir. Türkiye genelindeki Bakanlığa bağlı 344 yurttan 84'ünün müdürlerinin kadın ve 688 yurt müdür yardımcısından 235'inin de kadınlardan oluştuğunu belirtmiştir. Toplamda ise üst düzey görev sayılabilecek makamlarda 395 kadın çalışanın bulunduğunu, kadın üst düzey yönetici oranının yaklaşık yüzde 25 olduğunu altını çizmiştir.

1.7. 6 Şubat 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 19 üyenin katılımıyla 6 Şubat 2013 Çarşamba günü saat 10.00'da TBMM Ana Bina 2. Kat Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu (KİT) Toplantı Salonu'nda toplanmıştır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Mehmet Mehdi EKER'in kadın istihdamının artırılması ile ilgili olarak Bakanlık bünyesinde yapılmış olan çalışmalar, mevcut durum, yürütülen projeler ve karşılaşılan problemler konulu sunumu gerçekleştirilmiştir. Sayın Bakan sunumunda, Türkiye'nin 61,8 milyar dolarlık 2011 hasılasıyla, dünyanın 190'dan fazla ülkesi içerisinde 7., Avrupa ülkeleri içerisinde de 1. sıraya yükseldiğini; kadın çiftçilerin durumunun güçlendirildiğini, onlara bir manada pozitif ayrımcılık yapacak birtakım uygulamaları hayata geçirdiklerini belirterek bu konuda yaptıkları projeleri paylaşmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İşbirliği Protokolü'nün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun Tasarısı (1/736) ile ilgili olarak Komisyon'da tasarının geneli üzerinde yürütülen çalışmalar neticesinde, olumlu görüş ile esas komisyona bildirilmesi kabul edilmiştir.

1.8. 13 Mart 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 18 üyenin katılımıyla 13 Mart 2013 Çarşamba günü saat 11.00’de TBMM Ana Bina 2. Kat 248 No’lu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Toplantı Salonu’nda toplanmıştır.

TBMM İktisat ve Maliye Komisyonu’na sunulmak üzere TBMM İktisat ve Maliye Komisyonu’na sunulan görüş ve öneriler değerlendirilmiştir. İktisat ve Maliye Komisyonu’na sunulan görüş ve öneri taslağında yer alan 28. maddenin tekrar gözden geçirilerek “Komisyon toplantılarına devam etmeyen komisyon üyesinin üyeliği partisinin talebi ile değil üyesi olduğu komisyon kararı ile düşmelidir.” ile aynı taslağın 30’uncu maddesinin değiştirilmesi gerektiği, “Komisyon toplantılarında hükümeti sadece bakan veya müsteşar temsil etmelidir.” önerisinin kaldırılarak öneri ve görüş taslağının Meclis Başkanlığı’na sunulmasına karar verilmiştir. Bunun dışında İktisat ve Maliye Komisyonu’na sunulan taslağı ile ilgili olarak; Taslakta yer alan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun TBMM İktisat ve Maliye Komisyonu’na 17. Komisyon olarak eklenmesinin önemi ile Komisyonlara üye belirlenmesi aşamasında cinsiyet kotasının konularak kadın üyelerin sayısının artırılması gerektiği vurgulanmıştır. “Karar Alma Mekanizmalarında Kadın” konulu panel ve plaket töreni hakkında görüşme yapılmıştır. Komisyonun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile birlikte saha ve anket çalışmaları yapması gerekliliği ifade edilmiştir.

1.9. 2 Mayıs 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 13 üyesinin katılımıyla 2 Mayıs 2013 Perşembe günü saat 11.00’de TBMM Ana Bina 2. Kat KİT Komisyonu Toplantı Salonunda toplanmıştır.

Komisyonun Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/771), geneli üzerinde ve 1 inci maddesi üzerinde yaptığı görüşmeler neticesinde, Tasarıya ilişkin genel uygunluk bildiriminin esas Komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Birleşmiş Milletler Kadın’ın hazırladığı “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento İhtiyaç Analizi Çalıştayı ve Öz Değerlendirme Uygulaması” hakkında görüşme yapılmıştır.

1.10. 25 Haziran 2013 tarihli Toplantı

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Komisyon Başkanı Kocaeli Milletvekili Azize Sibel GÖNÜL başkanlığında 19 üyenin katılımıyla 25 Haziran 2013 Salı günü saat 15.15’te TBMM Ana Bina 2. Kat 388 No’lu Milli Savunma Komisyonu Toplantı Salonu’nda toplanmıştır.

Komisyon toplantısında öncelikle Komisyon üyelerinin Mardin ve Adana’da yapılan bölge toplantıları hakkındaki görüşleri alınmıştır. Komisyon üyeleri toplantıda; bölge toplantılarının sadece kamu sektöründeki kadın istihdamıyla değil; özel sektör, STK ve OSB’lerdeki kadın istihdamı ve kadınların diğer sorunlarını içerecek şekilde genişletilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bölge toplantılarıyla ilgili görüşlerin sunulmasından sonra Komisyon üyeleri “Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyonu”nun Raporu hakkındaki görüşlerini sunmuşlardır. Komisyon üyeleri Rapor hakkında özetle,

- Raporda önerilen doğum izninin erkek ve kadın tarafından birlikte kullanılması böylece işverenin kadın yerine erkek çalışan istihdam etmeyeceği önerisinin yerinde olduğunu,

- KEFEK’in yaptığı çalışmaların öneriler şeklinde ilgili bakanlık ve/veya birimlere sunulduğunu, bunun etkili bir yöntem olmadığını; KEFEK’in yaptığı çalışmaları Kanun gibi daha bağlayıcı mevzuat şeklinde Genel Kurul’a sunabilmesi gerektiğini,

- Avrupa’daki örneklerinden de yararlanarak Türkiye’de Eşitlik Bakanlığı kurulması gerektiğini,

- 189 sayılı Ev İşçileri için İnsana Yakışır İş Sözleşmesi’nin onaylanması gerektiğini,

- Yerelde özellikle bir vali yardımcısının kadınlarla ilgili sorunlardan sorumlu olması gerektiği, bu vali yardımcısının da kadın olmasının önemli örnek oluşturacağını,

- Tüm bakanlıklarda kadın erkek fırsat eşitliğini hayata geçirmek için “Kadın Erkek Fırsat Eşitliği” birimleri kurulması gerektiğini,

- Psikolojik taciz (mobbing) ile ilgili Başbakanlık Genelgesi’nin bir yaptırımının olmadığını, psikolojik taciz (mobbing)’in bir kanunla düzenlenmesi gerektiğini,

- Mevsimlik işçilerin çoğunun kadın ve çocuklardan oluştuğunu, bunların sorunlarının Rapor’da ayrı bir başlık altında incelenmesi gerektiğini,

- Sendikaların ve iş kollarının üst yönetimlerinde kadınların neredeyse hiç yer almadığını, buralardaki yönetimlere kadın kotası konulması, bu kotalara uymayanlara ağır yaptırımlar getirilmesi gerektiğini,

- TOKİ’nin kadın sığınma evi, kreş ve kız öğrenci yurtları yapımına ağırlık vermesi gerektiğini,

- Başörtülü kadınların istihdamı için ciddi adımların atılması gerektiğini, üniversiteden mezun olan ancak başörtülü oldukları için istihdam edilmeyen veya tahsil görmek isteyen genç kadınların umutsuzluğa düştüğünü, bu sorunun sadece kamuda değil özel sektörde de önemli bir sorun olduğunu

ifade etmişlerdir.

Komisyon üyelerinin görüş ve önerilerini sunmalarından sonra “Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu” oylanarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

2. Komisyon Tarafından Hazırlanan Raporlar

2.1. Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Konulu Alt Komisyon Raporu Özeti

Bir ülkenin “gelişmiş” olarak kabul edilmesinin en önemli göstergelerinden biri, o ülkedeki kadınların ekonomik ve sosyal hayata erkeklerle eşit oranda ve etkin bir şekilde katılıp katılmadığı, refahtan kendi payına düşeni ne oranda aldığıdır. Kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımında en önemli kriterlerin başında ise kadın istihdam oranı gelmektedir. Dikkatle incelendiğinde görülecektir ki “gelişmiş ülkeler” olarak adlandırılan ülkelerin hemen hepsinde ortak olan nokta, bu ülkelerdeki yüksek kadın istihdam oranlarıdır ve bu durumu bir tesadüf olarak değil, bu yönde izlenen devlet politikalarının bir sonucu olarak görmek daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Nitekim, bugün dünyanın en gelişmiş ülkelerinin de içinde yer aldığı Avrupa Birliği’nde 2011 yılı verilerine göre kadın istihdamı oranı %58,5, Amerika Birleşik Devletleri’nde %62, Japonya’da ise %60,3 olarak gerçekleşmiştir. Dünyanın en gelişmiş 33 ülkesini içinde barındıran ve ülkemizin de üyesi olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkelerinde işgücüne katılan kadınların oranı, 2010 yılı verilerine göre %64,9 olarak gerçekleşmiştir (OECD, 2012). Ülke nüfusunun yarısının kadınlardan oluştuğu düşünüldüğünde bu potansiyeli değerlendiremeyen ülkelerin sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmasının oldukça güç olacağını tahmin etmek güç olmayacaktır.

Bu noktada vurgulanması gereken önemli bir husus da kadınların istihdamda daha fazla yer almasının sadece maddi bir kazanç elde etme anlamına gelmediği; istihdama katılan kadının durumunun bunun çok ötesinde anlamlara sahip olduğu gerçeğidir. Kadınların istihdama katılımı, parasal bir gelir elde etmelerinin yanında kendi ayakları üstünde durabilmelerinin, karar alma mekanizmalarına erişimlerinin, kendilerine güven duymalarının ve gelecekleriyle ilgili kararları daha emin bir şekilde verebilmelerinin de önemli bir koşuludur. İstihdama katılan kadınların, gerek toplum, gerekse aile içindeki statülerinin daha yüksek olacağı, karar alma süreçlerine daha etkin katılacakları ve bunun sonucunda kendine güvenli bireylerden oluşacak gelecek nesillerin yetişmesinde çok önemli bir aktör olacakları özellikle vurgulanmalıdır. Nitekim, kadınların ekonomik ve sosyal yaşama daha fazla katılımı, sadece kadınların değil toplumun tüm kesimlerinin yararlanacağı bir refahın ortaya çıkmasının da önkoşuludur. Dolayısıyla nüfusun yarısını oluşturan kadınların sahip olduğu potansiyelden yararlanmadan refah seviyesi yüksek, sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşmış bir ülke olmanın çok kolay olmayacağı bilinmelidir.

Türkiye’de Kadın İstihdamının Artırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri

Türkiye’de kadın istihdamının artmasının için ön görülen çözüm önerileri 5 başlık altında ele alınmıştır:

- İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması Konusundaki Çözüm Önerileri
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması Konusundaki Çözüm Önerileri

- Eğitim Alanında Çözüm Önerileri
- Kadın Girişimciliğinin Artırılması Konusundaki Çözüm Önerileri
- Kadın Örgütlenmesinin Güçlendirilmesi Konusundaki Çözüm Önerileri

İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması Konusundaki Çözüm Önerileri

• Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik'in 15'inci maddesinde belirtilmekte olan işverenin çalışanlarına yönelik kreş açması için "150'den fazla kadın çalışan" şartı değiştirilerek yerine "200 çalışan" ifadesi getirilmelidir.

• 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 41'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; "4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri borçlanabileceği" hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu Kanun maddesinin açıklığa kavuşturulması amacıyla çıkarılan Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2010/106 sayılı "Hizmet Borçlanma İşlemleri" konulu Genelgesinde kadın sigortalıların doğum nedeniyle çalışmadıkları en fazla iki defa olmak üzere ikişer yıllık süreleri borçlanabilmeleri için, sigortalının doğumdan önce 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında tescil edilmiş olması ve adına kısa ya da uzun vadeli sigorta kolları yönünden prim ödenmiş olması gerekmektedir. Bu durumda doğumdan önce sigortalı olan kadınlar doğum borçlanmasından yararlanabilirken, doğum sonrası istihdam edilip sigortalı olan kadınlar önceki doğumları için bu haktan yararlanamamaktadırlar. Bu durum, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Belirtilen hususlar çerçevesinde 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 41'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, aşağıdaki biçimde değiştirilmelidir:

a) "Kanun gereği verilen ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri 4. maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının doğumdan önce veya doğum sürecinde sigortalı olup olmadığına bakılmaksızın iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinde sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla bu sürelerde sigortalı olarak çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri"

Ayrıca yukarıda belirtilen düzenleme, 4(b)'li esnaf ve sanatkâr kadın sigortalıları da kapsamalıdır.

• 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 41'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılacak değişiklikte doğum borçlanmasından yararlanacak kadının ikiden fazla doğum yapması hâlinde de doğum borçlanması hakkından yararlanması, Anayasa'nın eşitlik hükmünün bir gereği olarak uygulamaya koyulmalıdır.

• Ebeveyn izni düzenlemesi AB’de olduğu gibi tüm sosyal tarafların katılımıyla ele alınmalı; ayrıca kadınların iş gücüne katılımının önündeki engellerin kaldırılması amacıyla 156 sayılı Aile Sorumlulukları Olan İşçiler Sözleşmesi, 175 sayılı Kısmi Süreli Çalışma Sözleşmesi, 177 sayılı Ev Eksenli Çalışma Sözleşmesi, 183 sayılı Annelik Hakkının Korunması Sözleşmesi, 189 sayılı Ev İşçileri için İnsana Yakışır İş Sözleşmesi onaylanmalıdır.

• Esnek istihdam ve çalışma modelleri mucize çözüm olarak görülmemeli, tam zamanlı ve sürekli istidam biçimine geçici ve ikincil bir alternatif olarak ve gerekli sosyal güvenceler sağlanarak uygulamaya konulmalıdır.

• Kayıt dışı istihdamla mücadele ve istihdamda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla, çalışan annelerin prim ödeme gün sayısı aralıkları ile orantısal bir biçimde birer hafta artırımlı olarak doğum izni kullanabilmeleri sağlanabilir. Doğum izinleri süresinde yapılacak düzenleme ile doğum öncesi 8, doğum sonrasında 16 haftadan az olmamak üzere doğum izni süreleri yeniden düzenlenmelidir.

• Çalışanlar arasında fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi amacıyla 4857 sayılı İş Kanunu’nun 46’ncı maddesine “İşçinin, eşinin doğum yapması ve evlat edinmeleri hâlinde, isteği üzerine 10 gün babalık izni verilir” hükmü eklenmeli, böylece erkek memurlara tanınan bu haktan işçilerin de yararlanmasının önü açılmalıdır.

• 4857 sayılı İş Kanunu’nun “Askerlik ve kanundan doğan çalışma” başlıklı 31’inci maddesinin başlığına “doğum” kelimesi eklenmeli ve söz konusunun kanunun başlığı “Doğum, askerlik ve kanundan doğan çalışma” olarak değiştirilmelidir. Ayrıca söz konusu Kanun’da yer alan “Herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde” ifadesinden hemen sonra gelmek üzere “doğum yapan işçiler ise doğum izni olarak kullandıkları sürenin bitiminde” ifadesi eklenmeli, kadınların doğum sebebiyle hak kaybına uğramalarının önüne geçilmelidir.

• 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 104’üncü maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunu’nun 74’üncü maddesinde çalışan annelere verilen emzirme izinleri arasındaki ayırım giderilmeli ve eşit süreler öngörülmelidir.

• 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 83’üncü maddesinde yapılacak düzenleme ile doğum yapan kişilerin doğum izninde geçen süreleri, tıpkı erkeklerle askerlik yaptıklarında tanındığı gibi, kademe-derece ilerlemesi kapsamında değerlendirilmelidir.

• 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Mazeret İzni” başlıklı 104’üncü maddesinde yapılacak düzenleme ile doğum yapan memurlara doğum öncesi 8 hafta, doğum sonrası 16 hafta olmak üzere toplamda 24 haftadan az olmamak üzere verilecek doğum izni süreleri yeniden değerlendirilmelidir.

• 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Doğum yardımı ödeneği” başlıklı 207’nci maddesinde yapılacak düzenleme ile anne ve babanın her ikisinin de devlet memuru olması durumunda yapılacak ödemenin babaya değil, eşlerin talebine bağlı olarak taraflardan birine verilmesi sağlanmalıdır.

• İllerde kadınlara yönelik mikrokredi uygulamasından sorumlu olan Vali Yardımcılarının, bu konuda daha etkin çaba sarf etmesi sağlanmalı; ayrıca kadın konusundan sorumlu olan Vali Yardımcıları, kamu kurumlarının il temsilcilikleri arasında eşgüdümün sağlanması amacıyla koordinasyon görevini üstlenmelidir.

• İstihdam güvencesi ve sosyal güvenlik hakları sağlanmak koşulu ile esnek çalışma modelleri tam zamanlı çalışma ile birlikte alternatif olarak değerlendirilmelidir.

• Özel sektörde çalışan kadınların doğum sonrasında işe dönüşleri garanti altına alınmalı; bu durumun aksi yönünde gerçekleşen olaylarda etkin bir denetim sağlanmalıdır. Özellikle doğum sonrasında işe dönüşlerde işverenin “performans düşüklüğü” gibi gerekçeleri öne sürerek kadının işten çıkarıldığı durumlarda, İş Müfettişlerince etkin bir şekilde soruşturma yapılmalı ve bu konuda işverene yönelik gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.

• Özellikle doğum sonrası işe dönüşlerde kadın çalışanlara rehberlik edecek ve esnek çalışma taleplerini değerlendirecek iribat birimleri oluşturulmalıdır.

• Çalışan kadınların çocuklarının bakımıyla ilgili kaygılarını gidermek amacıyla kurumların kreş hizmeti vermeleri sağlanmalıdır. Kreş hizmeti sunamayan kurumlar da bu konuda annelere ekonomik destek verici düzenlemeler geliştirmelidir.

• Çocuk bakım sebebiyle iş gücü piyasasından uzaklaşan kadınlara yönelik çocuk bakım teşviki getirilmelidir. Bu teşvik, istihdam edilen kadınlara sadece çocuk bakım hizmeti alabilmeleri için verilebileceği gibi bu alana yatırım yapacak girişimcilere de verilebilir.

• Gerekli yasal düzenlemeler ve standartlar getirilmek şartı ile mahalle kreşleri kurulmalı, kadın kooperatiflerinin bu alanda hizmet üretebilmesi için ilgili taraflarla bir araya gelinerek çalışma yapılmalıdır.

• Mevzuatta, çalışan kadınların çocukları için emzirme odası/kreş hizmetinin sağlanmasından işverenleri yükümlü tutan düzenlemeler mevcuttur. Kamu ve yerel yönetimleri de bu hizmetin sunumuyla yükümlü tutan düzenlemeler yapılmalıdır. Tüm düzenlemelerde, yaptırımlar yerine “teşvik” unsuruna ağırlık verilmelidir.

• İşverenlere yönelik getirilecek teşviklere kreş, çocuk bakım evleri ve okul öncesi eğitim hizmetleri dâhil edilmeli ve bu alanda 1, 2, 3, 4 ve 5. bölgelerde yatırım yapanların 5. bölge desteklerinden faydalanması sağlanmalıdır.

• AB müktesebatı ile uyum çerçevesinde hem annelerin hem de babaların belirli bir dönemi devredilmemek üzere ebeveyn iznini kullanabilmesi yönünde gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

• 5510 sayılı Kanununun 6’ncı maddesinin (c) bendi uyarınca ev hizmetlerinde çalışanlar (ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç) sigorta kapsamı dışında bırakılmıştır. Sürekli olarak çalışanların tam olarak kimleri ifade ettiği netliğe kavuşturulmalı, mevzuatta sürekli çalışma ve kısmi süreli çalışma ayrımına yer verilmeli ve bu yönde bir tanımlamaya gidilmelidir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması Konusundaki Çözüm Önerileri

• 2010/14 sayılı “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu Başbakanlık Genelgesi’nde öncelikle kamuda kadın istihdamına ilişkin fırsat eşitliğini ve bu konuda çıkarılan kanun, yönetmelik ve diğer düzenlemelerin uygulanmasını izlemek üzere tüm bakanlıklarda müsteşar yardımcısı seviyesinde bir görevlendirme yapılması, ayrıca bir birime "Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği"ne ilişkin görev verileceği hükmüne yer verilmiştir. Bu kapsamda Genelge gereğince kamu kurumlarında cinsiyet ayrımcılığı iddialarını ele alacak birimler oluşturulmalıdır.

• Karar alma mekanizmalarında ve özellikle kaymakamlık gibi mesleklerde kanun önünde bir engel bulunmamasına karşın “cam tavan” olarak ifade edilen sorun sebebiyle kadınlar bu alanda tercih edilmemektedir. Bu sebeple söz konusu alanlarda kadınlara yönelik pozitif ayrımcı önlemler geliştirilmeli, kaymakam adayları arasında daha fazla kadına yer verilmelidir.

• 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “İhtisas Komisyonları”nı düzenleyen 24’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kurulması zorunlu komisyonlara “Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu” ifadesinin eklenmesi, ayrıca il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 50.000’in üzerinde olan belediyelerde bu komisyonların kurulması zorunlu olmalıdır. Ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “İhtisas Komisyonları”nı düzenleyen 15’inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kurulması zorunlu komisyonlara “Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu” ifadesinin eklenerek bu komisyonların kurulması zorunlu hâle getirilmelidir. Nüfusu 50.000 altında olan belediyelerde de Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonlarının kurulması sağlanmalıdır.

• Temizlik, yemek yapma gibi ev işleri ile çocuk ve yaşlı bakımı gibi işlerin sadece kadınların sorumluluğunda olan işler olarak algılanmasının engellenmesi için spot filmler çekilmeli, ilköğretim çağından başlayarak bu yönde eğitimler verilmelidir.

• Yeni Anayasa hazırlama çalışmalarında, kadınların hiçbir şekilde dezavantajlı gruplar arasında yer almaması sağlanmalı, kadın olmanın bir dezavantaj olarak algılanmasının önüne geçilmelidir.

• Başta kamu olmak üzere, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarında çalışanların cinsiyete dayalı ayrımcılık ve eşitlik politikaları gibi konularda farkındalıklarını arttıran programlar uygulanmalıdır.

• İşe alma kriterleri ve terfi uygulamalarının toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla gözden geçirilmesi konusunda farkındalık geliştirilmelidir.

• Sosyal yardım politikalarının belirlenmesinde toplumsal cinsiyet ayrımının yarattığı geleneksel iş bölümü modellerini destekleyen uygulamalardan kaçınılmalıdır.

• İşyerinde psikolojik taciz (mobbing) ve cinsel taciz konusunda toplumdaki bilinç artırılmalı, bu konuda çıkan 2011/2 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde yer alan hükümler konusunda farkındalık artırılmalıdır.

• Tarımda çalışan kadınların sigorta kapsamı altına alınması için prim ödemelerinde devlet desteğinin sağlanmalı, Tarım İş Kanunu toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilerek çıkarılmalı, kadınlar prim teşviklerinden yararlanmak için cesaretlendirilmeli ve bölgesel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

Eğitim Alanında Çözüm Önerileri

• Meslek liselerinde okuyacak kız çocukları; biçki, dikiş, sekreterlik gibi geleneksel alanlara değil, bilgisayar ve bilgi teknolojileri gibi günümüzde yoğun olarak talep gören alanlara yönlendirilmelidir.

• Okullarda okutulan ders kitaplarındaki cinsiyetçi ifadelerin giderilmesi amacıyla, son dönemlerde olumlu çalışmalar yapılmakla birlikte bu konuda gösterilen hassasiyetin devamı sağlanmalı, okullarda okutulacak kitaplara karar veren birimlere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri verilmelidir.

• Kadınların eğitimin tüm aşamalarına erişimi sağlanmalıdır; ancak özellikle meslek liselerinde verilen eğitimin iş gücü piyasasının talepleriyle bağlantısı iyi kurulmalı, meslek lisesi mezun kadınlar arasında görülen yoğun işsizliğin önüne geçilmelidir.

• Eğitim sisteminden başlayarak, cinsiyete dayalı iş bölümü yaklaşımını ortadan kaldıracak önlemler alınmalı, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı okul öncesi ve ilköğretimden itibaren müfredatın bir parçası olmalıdır.

• 81 ilde üniversitelerin kurulmuş olması kızlarımızın üniversite eğitimi almasında bir avantaj olup bu konuda kızlarımız desteklenmelidir. Kadınların istihdama katılmasında üniversite eğitiminin önemli olduğu tespit edilmiştir.

Kadın Girişimciliğinin Artırılması Konusundaki Çözüm Önerileri

• 2008 yılında kadın istihdamının artırılması amacıyla getirilen teşviklerin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla söz konusu uygulamaların etki değerlendirme analizlerinin yapılması ve ortaya çıkan sonuçların kamuoyuyla paylaşılması yararlı olacaktır.

• 2012 yılında yapılan düzenleme ile kapatılan 30 İl Özel İdaresi'nin yoksullukla mücadele kapsamında kadınlara sağladığı mikro kredi uygulamalarının, belediyeler bünyesinde oluşturulacak yeni birimler altında yeniden verilmesi sağlanmalıdır.

• Mevcut uygulamada KOSGEB, girişimci olmak isteyen kişilere sağlayacağı kredileri, işletmenin kuruluşu için yapılan harcamalardan yaklaşık 3-4 ay sonra vermektedir. Bu durumda girişimci olmak isteyen kadınlar, kuracakları işletme için KOSGEB'den kaynak temin edememektedir. KOSGEB, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulayarak girişimci olmak isteyen kadınlara firmanın hemen kuruluş sürecinde kaynak tahsis etmelidir.

• KOSGEB'in mevcut uygulamasına göre girişimci kredilerinin verildiği sektörler arasında "eğitim" sektörüne yer verilmemiştir. Özellikle çocuk bakım hizmeti konusunda işletme kurmak isteyen kadınlara kaynak sağlamak amacıyla KOSGEB'in desteklediği sektörlerde "eğitim" sektörüne de yer verilmelidir.

• Kadın girişimcilerin kendi aralarında iletişimi sağlayabilmeleri, nasıl girişimci olunacağı ve bu konuda nelerin gerekli olduğu gibi konuları paylaşabilmeleri için internet üzerinden (KOSGEB'e bağlı olabilir) bir ağ kurulmalı, bu ağda girişimci kadınlar deneyimlerini ve sorunlarını birbirleriyle paylaşabilmelidir.

• Ulusal bütçenin hazırlanması sürecinde toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi dikkate alınarak bütçeler oluşturulmalıdır.

• İŞKUR ve KOSGEB'in girişimci olmak isteyen kadınlara verecekleri eğitimlerde işbirliğine gidilmeli, İŞKUR'un ya da KOSGEB'in vereceği eğitimlerin devamında işletme kurmak isteyenlere finansal kaynak sağlanmalıdır.

• Kadın kooperatiflerinin sürdürülebilir olması için kamunun mekân vb. altyapı ihtiyaçları konusunda destek sağlamalı, kadın kooperatiflerinin kurulması aşamasındaki mevcut zorluklar ve masraflar ortadan kaldırılması ve vergi konusunda kolaylaştırıcı yeni mevzuat düzenlemeler yapılmalıdır.

• Yönetiminde kadın oranı fazla olan şirketlere teşvik verilmelidir.

• Kadın girişimciliğini inceleyip takip eden kurumlar bazında oluşan çalışma gruplarının, üst düzey bir kurulda belirli periyotlarla toplanmalı, edinilen bilgiler bu kurulda paylaşılmalı ve çalışmalar koordine edilmelidir.

• Kadınların uluslararası piyasada da kendilerine yer bulabilmeleri amacıyla; MEB, İŞKUR ve KOSGEB arasında yapılacak işbirliği ile girişimci kadınlara yönelik yabancı dil kursları, uluslararası ticaret ve pazarlama alanlarında seminerler düzenlenmelidir.

• Kadınları girişimcilik yönünden cesaretlendirebilmek amacıyla pozitif ayrımcılık uygulanarak özel teşvik ve destek paketleri hazırlanmalı, bu çerçevede KOSGEB destekleri arttırılmalı, TESKOMB aracılığıyla, kadın esnafa verilen kredinin sübvansiyon oranı artırılmalı, özel vergi indirimleri veya muafiyet ve istisnaları getirilmelidir.

• Kadın girişimcilerin banka kredileri almalarında kolaylıklar sağlanmalıdır.

• Kadın girişimcilerin SGK prim ödemelerinde kolaylıklar sağlanmalıdır.

Kadın Örgütlenmesinin Güçlendirilmesi Konusundaki Çözüm Önerileri

• İşkolu esasına göre örgütlenmenin esas alındığı sendikalar kanununda gerekli değişiklikler yapılarak ev işçisi olarak çalışan kadınların da sendika kurmaları sağlanmalıdır.

• Sendikalar mevzuatı, ev-eksenli çalışma gibi farklı çalışma türlerinin de sendikal örgütlenme kapsamına dâhil olabilmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

• Kadın kooperatiflerinin üretmiş olduğu yöresel ürünlerin (Takılar, seramikler vb.) turizm alanlarında satışının yapılabilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait satış yerleri kullanıma açılmalı; ayrıca bu konuda Kalkınma Ajansları ile ortak çalışmalar yürütülmelidir.

2.2. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Hakkında Alt Komisyon Raporu Özeti

Bütçenin yapımı ve harcama sürecine cinsiyet perspektifinin dâhil edilmesi cinsiyet eşitliğinin kamu harcamalarında ve kamusal hizmetlerde sağlanması açısından son derece önemlidir. Bu bağlamda, 24'üncü dönem 3'üncü yasama yılı başında yapılan değerlendirmelerde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunun

ülkemizde çok iyi bilinmeyen, yeterince çalışılmamış bir alan olduğu tespit edilmiştir. 8 Kasım 2012 tarihinde yapılan Komisyon toplantısında “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Konulu Alt Komisyon’un kurulmasına karar verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Alt Komisyon; bütçe yapım sürecine cinsiyet perspektifinden bakmayı ve kamu harcamalarında ve hizmetlerinde cinsiyet eşitsizliği yaratan durumları tespit etmeyi amaçlamaktadır. Alt Komisyon, kamu kurumlarının ve yerel yönetimlerin cinsiyet eşitliğini bütçelerine nasıl yansıtabileceklerine yönelik çözüm önerilerini keşfetmeyi ve çalışmalarını bitirdiğinde bu önerileri konunun tüm tarafları ile paylaşmayı hedeflemektedir.

Alt Komisyon, çalışmalarına 15 Kasım 2012 tarihinde gerçekleştirdiği ilk toplantı ile başlamıştır. Alt Komisyon, toplam 18 toplantı yapmış, buna ek olarak 30 Mart tarihinde Kocaeli’de kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin katıldığı bir çalıştay düzenlemiştir. Alt Komisyon toplantılarında akademisyenleri, kamu kurum ve kuruluşlarında bütçeleme ve kadın erkek eşitliği alanlarında çalışan uzmanları ve yerel yönetimlerin konuya ilişkin birimlerinin temsilcilerini dinlemiştir. Yanı sıra, Birleşmiş Milletler Kadın Birimi ile kadınlara yönelik çalışmalar yürüten STK’lar da alt komisyon toplantılarına katılıp bilgi vermişlerdir.

Alt Komisyon çalışmalarını Mayıs ayında tamamlamıştır, Alt Komisyon raporunu 4. Yasama yılının başında Komisyona sunmayı planlamaktadır.

3. Komisyonun Yurtiçi Faaliyetleri

3.1. ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Geri Sayım Başladı’ Kampanyası Bölge Toplantıları

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında yerel ve ulusal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğini içselleştirmek ve bu konudaki toplum bilincini arttırmak amacıyla bölgesel toplantılar düzenlenmektedir. “*Daha Adil bir Dünya için Yanımda Ol*” teması altında düzenlenen bu toplantılar, yerel ve ulusal düzeyde bilinçlendirme ve Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki deneyimlerin paylaşılması bağlamında önemli bir fırsat olarak nitelendirilmektedir. Kampanya kapsamında düzenlenen Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformları Türkiye İstatistikî Bölge Sınıflandırmasına göre belirlenen alt bölgelerde gerçekleştirilmekte olup, 24 üncü dönem 3. yasama yılında bu şekilde iki toplantı gerçekleştirilmiştir.

Toplantılar, ev sahibi illerin milletvekilleri, valileri, belediye başkanları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, söz konusu illerin bağlı bulundukları kalkınma ajansları ve özel sektör temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, söz konusu bölge özelinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin mevcut durum, ihtiyaçlar ve yapılan çalışmaların sivil toplum kuruluşları ve ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin de katılımıyla tartışılması sağlanmıştır.

3.1.1. Mardin-Batman-Siirt-Şırnak Bölge Toplantısı

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında Mardin-Batman-Siirt-Şırnak Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu 1 Haziran 2013 tarihinde Mardin’de gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyelerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Demokratik Yönetişim Program Müdürü, Mardin Valisi, Batman Valisi, Siirt Valisi, Şırnak Valisi, Dicle Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri ve sivil toplum örgütleri katılım sağlamışlardır. Katılımcılar, bölgenin sorunlarını ve çözüm önerilerini kendi sorumluluk alanları çerçevesinde değerlendirdikten sonra “iyi örnekler sunumu” gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda yapılan sunumlarda bölgede doğurganlık, bebek ve anne ölüm oranlarının çok yüksek; okuma-yazma oranının düşük olduğu ve bölgede kadınların işgücüne katılım oranının Türkiye’de son kategoride yer aldığı vurgulanmıştır. Kız çocuklarının okullaşma oranının artırılması ve kadınlara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerinin iyileştirilmesi yönünde politikalar izlenmesi gerekliliği belirtilmiştir. Bunların yanı sıra kadın girişimciliğinin artırılmasına yönelik destek çalışmalarının yaygınlaştırılması ve sürekliliğinin sağlanması, kız meslek liselerinin açılması, bölgede potansiyeli olan tekstil sektörünün canlandırılması gerektiği vurgulanmıştır.

3.1.2. Adana-Mersin Bölge Toplantısı

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı kapsamında Adana Mersin Bölgesi Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformu 3 Haziran 2013 tarihinde Adana’da gerçekleştirilmiştir.

Platforma; TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyeleri, Adana ve Mersin Milletvekilleri, Adana Valisi, Mersin Vali Yardımcısı, Çukurova Kalkınma Ajansı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bürokratları ve il müdürlükleri ile ilçe belediyeleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katılmışlardır.

Toplantının ilk bölümünde, Adana ve Mersin valilikleri ile ilçe belediyeleri bölgedeki kadınların sorunlarına ve bu sorunları çözmek için yürütülen projelere değinmişlerdir. Bunların yanı sıra Çukurova Kalkınma Ajansı temsilcileri yaptıkları sunumda Ajansın Mali Destek Programları uygulamasını başlatmış olduğu 2008 yılından bugüne kadar toplam 5 mali destek programı uygulandığını; 2008-2011 yıllarında yürütmüş olduğu Mali Destek Programları kapsamında proje uygulama süreçleri tamamlanırken, 2012 yılı Mali Destek Programları proje uygulama sürecinin devam ettiğini belirtmişlerdir. Toplantının ikinci bölümünde ise bölgedeki kadınların sorunları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önündeki engeller ve çözüm önerileri, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ile yerelde toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan kurum ve kuruluşlar arasındaki etkin koordinasyon ve bilgi akışının güçlendirilmesine ilişkin hangi adımların atılabileceği tartışılmıştır.

3.2. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento: İhtiyaç Analizi Çalıştayı ve Öz Değerlendirme Toplantıları

3.2.1. Abant Toplantısı (1-2 Aralık 2012)

Parlamentolararası Birlik (IPU), UN Women ve KEFEK, “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento” konusunda Öz Değerlendirme Uygulaması yürütmek için İhtiyaç Analizi Çalıştayı düzenlemiştir.

Öz Değerlendirme Uygulaması, 1 ve 2 Aralık 2012 tarihinde Abant’ta iki günlük bir toplantı şeklinde gerçekleşmiştir. Bu uygulama, KEFEK Başkanı, üyeleri ve personeli ile TBMM Genel Sekreteri tarafından, IPU ve UN Women temsilcileri ve uzmanları ile işbirliği içinde yürütülmüştür.

Uygulamanın amacı, TBMM’nin durumunun, IPU tarafından geliştirilen uluslararası Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamento standartları ile karşılaştırılması, bu alandaki boşlukların belirlenmesi ve bu boşlukların doldurulması için araç ve önlemlerin bulunması olmuştur. Uygulama, özel olarak, şunları amaçlamıştır:

- TBMM ve KEFEK tarafından hâlihazırda elde edilmiş olan başarıların altının çizilmesi;

- Kalan olası zorlukların belirlenmesi;
- İleriye yönelik planlama

Öz Değerlendirme uygulaması, toplumsal cinsiyete duyarlı parlamentonun özellikleri ve standartlarına ilişkin bir sunum ile başlamıştır. Bu sunum ile TBMM KEFEK üyeleri ve yetkililerine, IPU’nun “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar” çalışmasından elde edinilen bilgiler aktarılmıştır. IPU temsilcisi, çalışmanın bulgularını sunmuştur. Yapılan toplantıda geliştirilen standartlar ve diğer parlamentolardan iyi uygulama örnekleri sunulmuş, analiz edilmiş ve katılımcılar ile tartışılmıştır. Öz Değerlendirme uygulaması, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Parlamentolar alanında özelleşmiş bir IPU uzmanı ve UN Women ve IPU temsilcileri tarafından kolaylaştırılmıştır.

3.2.2. Ankara Toplantısı (23 Mayıs 2013)

23 Mayıs 2013 Çarşamba günü, TBMM Tören Salonunda yapılan İhtiyaç Analizi Değerlendirme Toplantısı, Komisyon Başkanı Sayın Azize Sibel GÖNÜL’ün açılış konuşması ile başlamıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin Hükümet tarafından hazırlanan Ulusal Eylem Planı’nın yürütmenin tasarrufunda olduğunu belirten Sayın GÖNÜL, toplumsal cinsiyet eşitliğini temin etmede parlamentonun rolünün Ulusal Eylem Planı’nda belirlenen hedef ve stratejilere katkı yapmak ve yasama organı içinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik önlem ve stratejileri hayata geçirmek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, Aralık 2012’de Bolu Abant’ta düzenlenen İhtiyaç Analizi toplantısı ve sonrasında hazırlanan İhtiyaç Analizi ve Öz Değerlendirme Raporu’nun Parlamentonun ihtiyaçlarını ve yapılması gerekenleri tespit etme açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Sayın GÖNÜL'ün ardından söz alan BM Temsilcisi Petra BURCIKOVA, TBMM'de hâlihazırda konuya ilişkin ciddi adımların atıldığını ve gelişmelerin sağlandığını; Abant'taki toplantının ardından TBMM'nin kurumsal olarak ciddi ilerlemeler kaydettiğini belirtmiş, hazırlanan İhtiyaç Analizi Raporu'na milletvekilleri ve TBMM İdari Teşkilatının yapacağı katkıların çok önemli olduğunun altını çizmiştir. IPU temsilcisi Zeina HILAL de TBMM'nin cinsiyete duyarlı parlamento olma yolunda önemli ilerleme sağladığını ve başarılı adımlar attığını vurgulamıştır. Bu anlamda, İhtiyaç Analizi Raporu'nun parlamentodaki zorluk ve kısıtları olduğu kadar başarılı ve olumlu gelişmeleri de gösteren bir belge olduğunu belirtmiştir.

TBMM Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Kemal KAYA ise TBMM İdari Teşkilatının cinsiyete duyarlı parlamento olma yolunda yaptığı reformları dile getirerek şu hususlara değinmiştir:

- TBMM idari teşkilatında görev yapan 52 yöneticiden 7'sinin kadın olduğunu, bu rakamın yeterli olmamasına karşın ilerlemeyi göstermesi açısından önemli olduğunu,

- Pek çok ülke parlamentosunda kreş olmamasına rağmen TBMM yerleşkesinde kreş ve emzirme odalarının yer aldığını,

- Doğum ve süt izni konularında TBMM İdari Teşkilatının merî mevzuat çerçevesinde gerekli esnekliği gösterdiğini ve kolaylaştırıcı davrandığını,

- 6253 sayılı TBMM İdari Teşkilatı Kanununun Aralık 2011'de kabul edilmesinin ardından hazırlanan 2013-2017 Stratejik Planı'nda, kadınların çalışma hayatında karşılaştığı zorlukların gözetilmesinin gelecek perspektifinde öncelikli hedefler arasında sayıldığını,

- Yasama hizmetlerinde çalışan TBMM personeli tarafından kurulan YASADER'in Kadın STK'ların yasama ve denetim süreçlerine katılımlarını kolaylaştırmak amacıyla Kadın STK'lara yönelik eğitim programları düzenlediğini, bu programlara ek olarak TBMM idari teşkilatının STK'ları bilgilendirmek üzere iletişim araçlarını etkin kullandığını

belirtmiştir.

Ardından söz alan Komisyon üyeleri aşağıdaki görüş ve eleştirilerini paylaşmışlardır:

- İhtiyaç Analizinde yer alan öneri ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde zaman çerçevesi belirtilmediği,

- TBMM idari teşkilatındaki üst düzey kadın yönetici sayısının az olduğu belirtilmiş, bu sayının artması için TBMM'deki kadın milletvekili sayısının artması ve farkındalığın artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bunun gerçekleştirilebilmesi için TBMM'de grubu bulunan siyasi partiler, Meclis Başkanı ve Başbakan'la görüşülerek kadın sayısının azlığının vurgulanması ve değişim için destek aranması gerektiği vurgulanmıştır. Temmuz ayında Meclis Başkanlık Divanı ve İhtisas Komisyonları üyelikleri seçimlerinin yapılacağı, seçim zamanına kadar TBMM Başkanlık Divanı ve Komisyon Başkanlık Divanlarındaki kadın sayısının artırılması için çalışmaların yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Ayrıca, 2014'te yapılacak yerel seçimlerde de kadın yönetici sayısının artması için çaba gösterilmesi gerektiği,

- Kadın yönetici sayısının artırılması hususunda Komisyon’a davet edilen bakanlara bu yönde tavsiyeler verildiği,

- Genel Kurul çalışma saatlerinin uzunluğu ve düzensizliğinin kadın milletvekilleri için zorluklara neden olduğu belirtilerek bu konuda iyileştirmenin yapılması gerektiği,

- Kadın milletvekillerinin doğum ve süt izni konusunda düzenleme olmamasından dolayı zorluk yaşadığı,

- TBMM yerleşkesindeki imkânlarla ilişkin olarak; kreş alanının artırılabilceği ve kreş çalışma saatlerinin Genel Kurul çalışma saatleri ile uyumlu hale getirilebileceği; TBMM yerleşkesinde pratikte ailelerin vakit geçirebileceği alanların bulunduğu ama bunu daha da geliştirmek için aile odalarının kurulabileceği

belirtlmıştır.

Komisyon Başkanı Sayın GÖNÜL, toplantıda ileri sürülen fikir ve görüşler çerçevesinde kapanış konuşmasında önümüzdeki dönem için izlenebilecek yol haritasının hatlarını ifade etmiştir. Seçimlere ilişkin olarak siyasi parti grup başkanvekillerine yönetici kadın sayısının artırılması için hassasiyetlerin iletilmesini, 2014 TBMM bütçesinin toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme perspektifi göz önüne alınarak hazırlanması için gerekli girişimlerin yapılacağını ve toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin TBMM personeline yönelik olarak devam edeceğini ifade etmiştir.

3.3. Komisyon Tarafından Kabul Edilen Yabancı Heyetler

3.3.1. Almanya Federal Cumhuriyeti Bavyera Eyaleti Meclisi Heyeti

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ev sahipliğindeki yemeğinin ardından heyetler Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu toplantı salonunda görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Toplantıda Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Kocaali Milletvekili Sayın Azize Sibel GÖNÜL, iki ülke arasındaki işbirliğinin öneminden bahsettikten sonra Almanya’ya göçün 50. yılının kutlandığı 2013 yılında ilişkilerin gittikçe güçlenmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

Bununla birlikte iki ülke arasındaki ticaret dengesinin uzun yıllardır devam ettiğini dile getiren GÖNÜL, 2010 yılında 30 milyar doları bulan bu hacmin güçlenmesi için iki ülkenin üzerine düşen vazifeleri bundan sonra da yerine getireceğinden emin olduğunu belirtti. Ülkemize gelen Alman turist sayısının ikili ilişkilerin güçlenmesine katkı sağladığının açık olduğu belirten GÖNÜL, Almanya tarafından vatandaşlarımıza uygulanan sıkı vize işlemleri ve Almanya’da yaşayacak Türklere katı kurallar getirilmesinin yarattığı sıkıntıların çözüleceği konusundaki dilek ve temenniler konuk heyete aktarılmıştır.

2009 yılında kurulan TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun kuruluşundan bu yana yapmış olduğu faaliyetlerden bahseden GÖNÜL, başta erken yaşta yapılan evlilikler olmak üzere birçok konunun incelendiğinden belirtmiştir. Bununla birlikte Anayasa’nın 10, 41, ve 90. maddelerinde yapılan değişiklikler çerçevesinde kadına yönelik pozitif ayrımcılık getirilmesinin de önemine işaret edilmiştir.

Türkiye'nin kadın konuları ile ilgili önemli gelişmelere imza attığını belirten GÖNÜL, 11 Mayıs 2011'de İstanbul'da Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nde imzaya açılan "Kadına Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Önleme Sözleşmesi"nin dönem başkanı Sayın Ahmet Davutoğlu tarafından imzalandığını belirtmiştir.

Almanya Federal Cumhuriyeti Bavyera Eyaleti Meclis Başkanı Barbara STAMM ise Bavyera'da 225 bin Türk olduğunu, Türklerin Almanya'nın gelişiminde çok etkili rolü olduğunu dile getirmiştir. Bavyera'da 7600 Türk işletmesi olduğunu belirten STAMM bu işyerlerinde mesleki eğitimin de verildiğine vurgu yapmıştır. Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya'nın çok güçlü iki dost olduğunu belirten STAMM halklar arası dostlukların ileri götürülmesinin önemine işaret etti.

3.3.2. Uganda Heyeti (13 Kasım 2012)

Sn. Betty Amongi başkanlığında Uganda Parlamentosu'ndaki çeşitli siyasi partilere mensup, parlamentonun Kadın Çalışma Grubu üyesi 5 kadın milletvekilinden oluşan Uganda heyeti, Komisyon Başkanı Sn. Azize Sibel GÖNÜL'ü makamında ziyaret etmişlerdir. Konu heyet, anılan çalışma grubuna bütün kadın parlamenterlerin yanı sıra bazı erkek parlamenterlerin de destek verdiğini belirtmişlerdir.

Parlamentodaki Kadın Çalışma Grubu'nun kadınların siyasetteki gücünü arttırmayı hedeflediğini vurgulayan konuk heyet temsilcileri, çok partili hayata 2006 yılında geçtiklerini belirterek Türkiye'nin bu konudaki tecrübelerinden yararlanmayı umduklarını ifade etmişlerdir.

Uganda Parlamentosu'ndaki kadın parlamenterlerin oranının %35 olduğunu ifade eden Ugandalı parlamenterler, bu oranın yüksek olmasının en önemli nedeninin siyasette uygulanan kadın kotası olduğunun altını çizmişlerdir. Bakanlar Kurulu'ndaki kadın bakanların oranını ise %28 olarak açıklayan Ugandalı kadın parlamenterler, parlamento ve Bakanlar Kurulu'ndaki yüksek kadın temsil oranı önemli olmasına rağmen asıl önemli noktanın kadınların önemli pozisyonlara gelmesi olduğunu belirtmişlerdir. Heyet, Uganda'da maliye, eğitim, sağlık, enerji bakanlarının kadın olduğunu ifade etmiştir.

Sn. Azize Sibel GÖNÜL ise konuşmasında, TBMM'de yakalanan %14'lük kadın parlamenter oranının az gibi görünse de şimdiye kadar görülen en yüksek oran olmasından dolayı önemli olduğuna vurgu yapmıştır. GÖNÜL, yeni anayasa ve seçim kanunu kapsamında kadın temsiliinin artırılması için yeni çalışmalar yapıldığını, siyasi partilerin kendi içlerinde kadın kotaları uyguladıklarını belirtmiştir.

3.3.3. Afganistan Heyeti (11 Şubat 2013)

Afganistan'da faaliyet gösteren Afghan Civil Society Forum-Organizations'dan 5 temsilci demokratik süreçler, seçim sistemi, sivil katılım ve toplumsal cinsiyet ana akımlaştırmasının seçim sisteminde uygulanışı gibi konularda bilgi alışverişinden bulunmak amacıyla Komisyon Başkanımızı makamında ziyaret etmişlerdir.

Bir kadın parlamenter olan Sn. Farkhunda Zahra NADERI başkanlığındaki Afgan heyetteki diğer kişiler çeşitli sivil toplum örgütlerini temsilen ziyarette bulunmuşlardır.

Sn. NADERI konuşmasında Afgan Parlamentosu'nda kadın parlamenterler için %25'lik bir kota ayrıldığını ama son seçimlerde kadınların bu kotada belirtilen orandan fazla, %38'lik oranla, parlamentoda temsil edildiğini ifade etmiştir. Kota sisteminin kadın parlamenter oranını artırmasına rağmen kadınların siyasette hala bazı zorluklarla mücadele etmek durumunda kaldığı belirtilmiştir. Çalışma Bakanı, Sağlık Bakanı ve Kadın Sorunları Bakanı'nın kadınlardan oluştuğunu belirten NADERI, bunlara rağmen Yüksek Mahkeme'de hiç kadın olmadığını vurgulamıştır. Afganistan'da seçim zamanı erkek adaylardan daha yüksek oy alacağı belli olan kadınların kotanın içine sokularak kadın sayısının azaltılmaya çalışılması gibi durumlarla karşılaşıldığını ifade edilmiştir. Ayrıca kadınlar lehine olan kanunların dahi erkekler tarafından aleyhte yorumlandığının gözlemlendiği belirtilmiştir. Kotayla parlamento giren kadınlara yapılan eleştirilerin kadın parlamenterler için rahatsız edici olabileceğini ifade eden NADERI, bütün bunlara rağmen kotanın daha önce söz hakkı olmamış kadınlar için önem taşıdığını vurgulamıştır.

Sn. NADERI konuşmasında 2014 yılında gerçekleşecek seçimlerin özellikle tabandaki kadınlar için çok önemli olduğunu ifade etmiştir.

Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Kanunu'nun önemini altını çizen NADERI, kadınların Afganistan'da vahşi yöntemlerle öldürüldüklerini hatırlatmıştır.

3.3.4. Afganistan Heyeti (4 Nisan 2013)

4 Nisan 2013 Perşembe günü, Afganistan'ın parlamento ve farklı bakanlıklarındaki toplumsal cinsiyet birimleri başkanları Komisyonumuzu ziyaret etmişlerdir. Komisyon Başkanı Sn. Azize Sibel GÖNÜL'ün heyeti karşılaması ve kısaca bilgilendirmesinden sonra Komisyon yasama uzmanları, komisyonun çalışmaları hakkında heyete ayrıntılı bilgi vermiş; sorularını cevaplandırmışlardır.

4. Komisyonun Yurtdışı Ziyaretleri

4.1. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyetinin Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu 57. Oturumuna Katılımı (3-7 Mart 2013)

Kadının Statüsü Komisyonu (KSK), 21 Haziran 1946 yılında, Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde yer alan Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK)'in kararıyla, EKOSOK'un işlevsel komisyonlarından biri olarak kurulmuştur. KSK'nin temel amacı, kadın-erkek eşitliği ilkesinin uygulanmasını sağlamaktır. Bu çerçevede KSK, EKOSOK'a siyasi, ekonomik, sosyal ve eğitime ilişkin alanlarda kadın haklarının geliştirilmesine yönelik ve kadın hakları alanında acil çözüm gerektiren sorunlar hakkında tavsiyelerde bulunmak ve bu konulara ilişkin rapor hazırlamakla görevlidir.

BM KSK, her yıl Mart ayında 10 günlük bir süre için toplanmaktadır. Bu toplantılar sonucunda ortaya çıkan Sonuç Belgesi ile Komisyon, öncelikli konularını belirlemekte ve ilgili ortaklar için tavsiye kararları almaktadır.

Türkiye'nin de üyesi olduğu ve her yıl düzenli olarak katılım sağladığı BM KSK'nin 57. dönem toplantısı, "Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Her Türlü Şiddetin Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması" öncelikli temasıyla, 4-15 Mart 2013 tarihleri arasında New York'ta düzenlenmiştir.

KSK toplantılarına ülkemizden her yıl bakanlık temsilcileri, milletvekilleri, bürokratlar ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan resmi heyetlerle katılım sağlanmaktadır. Bu kapsamda, TBMM Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Kocaeli Milletvekili Sayın Azize Sibel GÖNÜL, Bursa Milletvekili Sayın Canan CANDEMİR ÇELİK, İstanbul Milletvekili Sayın Alev DEDEGİL, İstanbul Milletvekili Sayın Sedef KÜÇÜK, Tokat Milletvekili Sayın Dilek YÜKSEL ve Yasama Uzman Yardımcısı Ersin ÇELİK’ten müteşekkil TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyeti, 3-7 Mart 2013 tarihlerinde BM KSK 57’nci toplantısına katılmak üzere Amerika Birleşik Devletleri’ne resmi bir ziyarette bulunmuşlardır.

Heyet, 3 Mart 2013 tarihinde New York’a varmıştır. Aynı akşam, Türkiye’den gelen diğer heyetlerle birlikte Türkiye’nin BM Daimi Temsilciliği tarafından düzenlenen çalışma yemeğine iştirak edilmiştir. Söz konusu çalışma yemeğinde, Türkiye’den gelen heyetlerin katılacağı toplantılar, Türkiye tarafından düzenlenecek etkinlikler konusunda görüş alışverişinde bulunulmuştur.

4 Mart 2013 tarihinde, Komisyon Heyeti ilk olarak, BM Genel Kurul Salonu’nda gerçekleştirilen KSK 57. Oturumu Açılış Töreni’ne katılmıştır. Komisyon Heyeti, daha sonra, Türkiye tarafından düzenlenen “Yasal Reformlar ve İyi Uygulamalar” konulu etkinliğe katılmıştır. Çok sayıda katılımcının dinleyici olarak yer aldığı ve moderatörlüğünü Sayın Selma ACUNER’in üstlendiği paneldeki konuşmacılar aşağıda sıralanmıştır:

- Jet Bussemaker, Hollanda Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanı
- Fatma ŞAHİN, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı
- Linda Amalia Sari, Endonezya Kadınların Güçlendirilmesi ve Çocukların Korunmasından Sorumlu Devlet Bakanı
- Lynne Featherstone, İngiltere Uluslararası Kalkınma Parlamento Müsteşarı
- Aynur Sofiyeva, Azerbaycan Aile, Kadın ve Çocuk Problemleri Devlet Komitesi Başkan Yardımcısı
- John Hendra, BM Kadın İcra Direktörü Yardımcısı

Söz konusu panelde, temel olarak, katılımcılar kadına yönelik şiddet konusunda ülkelerinde gerçekleştirilen yasal reformlar ve söz konusu reformların hayata geçirilmesine yönelik uygulamada gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgi vermişlerdir. Bu bağlamda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN de, Türkiye’de kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yapılan çalışmaları yasal alandaki düzenlemeler, kurumsal kapasitenin artırılması, bilinçlendirme faaliyetleri ile izleme ve değerlendirme şeklinde özetlenebilecek dört başlık çerçevesinde katılımcılara aktarmıştır. Ülke temsilcilerinin kendi ülkelerindeki çalışmaları aktarmasının ardından söz alan BM Kadın İcra Direktörü Yardımcısı Sayın John Hendra, yaptığı konuşmada, kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik yasal alanda yapılan düzenlemelerin çok önemli olduğunu vurgulamakla birlikte, söz konusu yasal düzenlemelerde öngörülen hükümlerin uygulamada karşılık bulmasının çok daha

önemli olduğunu dile getirmiştir. Bu çerçevede, kadınların adalet ve sağlık hizmetlerine erişiminin kolay olması, genel olarak toplumda özel olarak da kamu görevlilerinde bu konudaki farkındalığın artırılması ve mağdurların korunmasının önemli boyutlar olarak öne çıktığını dile getirmiştir.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyeti, söz konusu ziyaret sırasında diğer ülke parlamenterleri ile heyetler arası görüşmelerde de bulunmuştur. Bu kapsamda ilk olarak, Meksika Parlamentosu'nun her iki kanadından ve farklı partilerden parlamenterlerle, ana teması toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme olan bir toplantı gerçekleştirmişlerdir. Komisyon Heyeti, söz konusu toplantı ile temel olarak, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme alanında iyi bir örnek olarak kabul edilen Meksika'nın bu alandaki deneyimleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır. Bu çerçevede, Meksika'nın toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme alanındaki uygulamaları, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda kurumlar arası işbirliğinin önemi, bu alanda yapılan çalışmaların izleme ve değerlendirmesi gibi konular yukarıda ifade edilen ana temanın çeşitli boyutları olarak söz konusu toplantıda gündeme gelmiştir. Ayrıca, iki heyet kendi parlamentolarındaki cinsiyet eşitliği komisyonları hakkında da bilgi alışverişinde bulunmuş ve kadının siyasi hayata katılımının cinsiyet eşitliği alanında kazanımlar sağlanması noktasındaki önemi üzerinde değerlendirmelerini paylaşmışlardır.

Meksika Heyeti ile yapılan görüşmenin ardından, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyeti, Almanya Parlamentosu'ndan ve çeşitli partilerden parlamenterlerle toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin hususlarda görüş alışverişinde bulunmak üzere bir araya gelmiştir. Bu çerçevede söz konusu toplantıda, temel olarak, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve kadın istihdamı konuları ele alınmıştır. Kadına yönelik şiddet ile ilgili olarak, İstanbul Sözleşmesi ile ilgili çeşitli hususlar, kadına yönelik şiddetin önlenmesi adına iki ülkede yapılan çalışmalar, şiddetin önlenmesinde kurumlar arası işbirliğinin önemi, bu konudaki farkındalığın artırılması için her iki ülkede gerçekleştirilen faaliyetler paylaşılmıştır. Kadın istihdamına ilişkin olarak ise, çocuk ve kreş yardımları, esnek çalışma uygulamaları, kadın istihdamının artırılması noktasında iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması, karar alma mekanizmalarında kadın varlığı, bu alanda her iki ülkede yapılan çalışmalar öne çıkan hususlar olmuştur. Kendi parlamentolarındaki cinsiyet eşitliği komisyonları hakkında bilgi alışverişinde bulunan milletvekilleri, ayrıca, erken evlilikler ile töre cinayetleri konularında da kısa değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Heyet üyeleri, aynı günün akşamında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN tarafından diğer ülkelerden KSK toplantısına katılan heyetlerin başkanları onuruna verilen resepsiyona katılmışlardır. Söz konusu resepsiyonda, diğer ülke temsilcileri ile ikili temaslarda bulunulmuştur.

Resepsiyonun ardından, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Azize Sibel GÖNÜL, Teknolojide Kadın Hareketi Projesi'nin ana tema olduğu çalışma yemeğine katılmıştır.

Teknolojide Kadın Hareketi Projesi, Türkiye Vodafone Vakfı, Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) ve Türkiye Bilişim Vakfı işbirliği ile hayata geçirilmiştir. Cherie Blair Vakfı ve Dünya GSM Birliği Kalkınma Fonu'nun küresel ölçekte yürüttüğü mWomen Programı'nın Türkiye ayağını oluşturan Teknolojide Kadın Hareketi Projesi, kadınları iletişim teknolojilerinin sunduğu imkânlarla tanıştırmak, ekonomiyi katılımlarına yönelik fırsat eşitliği yaratmayı, sosyo-ekonomik durumlarını iyileştirmeyi ve girişimciliklerini geliştirmek için gerekli zemini hazırlamayı hedeflemektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı da söz konusu projenin ortağı olan kamu kurumlarıdır.

KAGİDER Başkanı, Vodafone Türkiye CEO'su ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN'in teknoloji ve kadın başlığı altında değerlendirilebilecek kısa birer konuşma yaptıkları söz konusu çalışma yemeğinde Sayın ŞAHİN, yemeğe katılan gazetecilerin çeşitli konulardaki sorularını da yanıtlamıştır. Çeşitli konularda görüş alışverişinde bulunulan yemekte, ana tema teknoloji ve kadın olmakla birlikte, gazetecilerin soruları çerçevesinde genel olarak Türkiye'de kadına yönelik şiddet konusu en fazla gündeme gelen husus olmuştur.

Söz konusu çalışma yemeğinde Sayın Azize Sibel GÖNÜL de kısa bir konuşma yaparak, teknolojinin sunduğu imkânlardan kadınların yeterince yararlanmasının kadın istihdamı açısından çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Sayın GÖNÜL, ayrıca, kadına yönelik şiddet konusunda Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun yürüttüğü çalışmalar hakkında da gazetecilere bilgi vermiştir.

5 Mart 2013 tarihinde, Komisyon Heyeti ilk olarak, Türkiye ve Belçika tarafından düzenlenen "Kadınların ve Kızların Zararlı Uygulamalara Karşı Korunması: En İyi Deneyimlerin Paylaşılması" konulu yan etkinliğe katılmıştır. Çok sayıda katılımcının dinleyici olarak yer aldığı ve moderatörlüğünü Avrupa Birliği Komisyonu Eşitlik Direktörü Sayın Aurel Ciobanu-Dordea'nın üstlendiği paneldeki konuşmacılar aşağıda sıralanmıştır:

- Marta Santos Pais, BM Genel Sekreterliği Çocuklara Karşı Şiddetin Önlenmesi Özel Temsilcisi
- Joelle Milquet, Belçika Başbakan Yardımcısı, İçişleri ve Eşit Fırsatlar Bakanı
- Fatma ŞAHİN, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı
- Therese Legros, 'Kadın sünneti' konusunda çalışmalar yapan ve Beçika'da bulunan INTACT isimli sivil toplum kuruluşunun koordinatörü
- Güldal AKŞİT, AK Parti Kadın Kolları Başkanı
- Patricia Olamendi, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Kadına Karşı Ayrımcılık Çalışma Grubu Üyesi

Söz konusu yan etkinlikte, temel olarak kadınların ve kız çocuklarının zararlı uygulamaları da içeren şiddetten korunması meselesi tartışılmıştır. Bu çerçevede, kadın sünneti, erken ve zorla evlilikler ile namus ve töre cinayetleri konuları Türkiye ve Belçika'nın bu alanlarda yürüttükleri çalışmalar ekseninde geniş bir şekilde ele alınmıştır. Toplantıda, özellikle Avrupa'ya gelen göçmenlerle ilişkili olarak bu

konuların Avrupa ülkelerinin de gündemine girmiş olması dikkat çekmiştir. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik olumsuz uygulamaların genellikle kültür kodları ile meşrulaştırılmaya çalışıldığı ancak bunun önüne geçilmesi gerektiği ve toplumda zihinsel bir dönüşümün sağlanması gerekliliği vurgulanmıştır. Bilinçlendirme çalışmaları, zararlı uygulamalara ve kadına karşı şiddete tolerans gösterilmemesi, sivil toplumun çalışmalarına destek verilmesi, uluslararası iş birliğinin sağlanması, hem hukuki düzenlemeler hem de uygulama alanında bütüncül bir yaklaşımla meselenin ele alınması gerekliliği tartışmanın öne çıkan boyutları olmuştur.

Daha sonra, Heyet üyeleri, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Vodafone ve KAGİDER tarafından düzenlenen “Teknolojide Kadın Hareketi” konulu yan etkinliğe katılmışlardır. 4 Mart 2013 tarihinde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Azize Sibel GÖNÜL’ün de katıldığı ve yukarıda yer verilen Teknolojide Kadın Hareketi Projesi’nin ana tema olduğu çalışma yemeğinde de ele alınan kadınların teknolojinin sunduğu imkânlarla erişimi ve bunun kadın istihdamına etkisi, teknolojik yeniliklerin kadının statüsünün artırılmasındaki rolü gibi konular söz konusu yan etkinlikte diğer ülke katılımcılarının da katkılarıyla derinlikli bir şekilde ele alınmıştır.

Heyet Üyeleri, ayrıca, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı tarafından düzenlenen “Kadın ve Kız Çocuklarının Bugünü ve Geleceği, Türk Koordinasyon Modelinin Diğer Uluslara Uygulanabilirliği” konulu etkinliğe katılmışlardır. Açılışını Türkiye’nin BM Daimi Temsilcisi Büyükelçi Sayın Yaşar Halit ÇEVİK’in yaptığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN ile Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Başkanı Sayın Mustafa YEŞİL’in açılış konuşmacısı olarak yer aldıkları ve moderatörlüğünü CBS muhabiri Sayın Frank Ucciardo’nun üstlendiği etkinlikteki panelistler aşağıda sıralanmıştır:

- Sayın Azize Sibel GÖNÜL, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı
- Prof. Dr. Hilal ELVER, Kaliforniya Üniversitesi
- Prof. Dr. Zehra ARAT, New York Devlet Üniversitesi
- Doç. Dr. Burcu Kalkan OĞUZTURK, İstanbul Üniversitesi
- Doç. Dr. Şengül ÇELİK, Fatih Üniversitesi

Türkiye’de hukuki düzenlemeler ve uygulama bağlamında kadınlara yönelik gerçekleştirilen çalışmalar, kadın istihdamı alanında Türkiye’nin durumu, kadına yönelik şiddet, başörtüsü meselesi, kadın hakları alanındaki ilerlemelerin sürdürülebilirliği, Türk koordinasyon modelinin diğer ülkelere örnek olup olamayacağı, koordinasyon modeli olma bağlamında evrensel değerler ulusal kültür ilişkisi, kadın haklarının gelişiminde sivil toplumun rolü, gelenekler ve kadın hakları, kadın hakları konusunda uluslararası iş birliğinin önemi gibi konu başlıkları, farklı konuşmacılar tarafından ilgili panelde öne çıkan ve tartışılan hususlar olmuştur.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Azize Sibel GÖNÜL de panelde bir konuşma yapmıştır. İlk olarak Komisyon hakkında kısaca bir bilgilendirme yapan GÖNÜL, daha sonra mevzuatımızda kadın hakları konusunda

yapılan düzenlemeleri ve bu düzenlemelerde Komisyonun oynadığı rolü ayrıntılı bir şekilde dinleyicilere aktarmıştır. Sayın GÖNÜL, ayrıca, yasama faaliyetleri dışında, alt komisyon çalışmaları, vatandaşlardan gelen dilekçeler, Komisyon tarafından ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülen projeler başta olmak üzere Komisyonun çeşitli faaliyetleri hakkında dinleyicilere bilgiler vermiştir. Sayın GÖNÜL’ün konuşmasından kısa bir kesite aşağıda yer verilmiştir:

“Değerli katılımcılar,

Kadın-erkek eşitliğini sağlamak, ülkemizdeki kadın haklarını geliştirmek ve kadının toplumsal ve ekonomik hayattaki konumunu iyileştirmek yönünde TBMM bünyesinde yaptığımız çalışmaları ve gelecek perspektifimizi özetlemeye çalıştım.

Bu noktada şunu vurgulamak isterim ki kadın haklarının iyileştirilmesi hususundaki çabaların ve reformların süreklilik arz etmesi ve sistematik olması büyük önem arz etmektedir. Bir yandan mevzuatımızda Meclisimiz tarafından gerekli değişiklikler yapılırken diğer yandan bu değişiklikleri etkin şekilde hayata geçirecek kurumsal ve idari mekanizmalar kurulmalıdır. Mevzuattaki gelişmelerin etkin kurumsal mekanizmalarla hayata geçirilmesi ve kadınlar için yapılan iyileştirmelerin uygulamadaki karşılığının gözetilmesi ve sürekli olarak izlenmesi gerekmektedir.

Yasal ve kurumsal düzeyde eşgüdümlü şekilde çalışmalar yapılırken toplum nezdinde kadın haklarına ve cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığın ve bilincin oluşturulması elzemdir. Farkındalığın ve bilincin oluşması yasal ve kurumsal düzeydeki ilerlemelerin somut şekilde toplumsal, siyasal ve ekonomik hayata yansımaya önemli şekilde katkı sağlayacaktır.

Bu alanlarda son yıllarda yansımaya günlük hayatta görülebilen somut ilerlemeler sağlanmıştır. Önemli olan husus, vurguladığım gibi bu çaba ve ilerlemelerin kurumlar arasında koordineli, sürekli ve sistematik şekilde devam etmesidir. Birkaç gün sonra 4. yaşını kutlayacak olan Komisyonumuzda bizler bu alanlarda hükümetimizin çabalarına destek olmakta ve görev ve yetkimiz dâhilinde kadın hakları ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması yönünde çalışmalarımıza ilk günkü heyecanımızla devam etmekteyiz.”

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Heyeti, diğer ülke parlamenterleri ile yaptıkları heyetler arası görüşmeler kapsamında, 6 Mart 2013 tarihinde de, Heyet Başkanlığını Tokat Milletvekili Sayın Dilek YÜKSEL’in üstlendiği ve ana teması kadın istihdamı olan bir toplantıda Alman ve Danimarkalı parlamenterlerden oluşan Almanya ve Danimarka Heyetleri ile bir araya gelmiştir. Komisyon Heyeti, söz konusu toplantı ile kadın istihdam oranları en yüksek seviyelerdeki ülkelerden olan Almanya ve Hollanda’nın bu alandaki deneyimleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır. Söz konusu toplantıda, kadın istihdamının çeşitli boyutları geniş bir şekilde ele alınmış, parlamenterler kendi ülkelerinde bu alanda yaptıkları çalışmaları ve kendi uygulamalarını aktarmışlardır. Bu kapsamda, esnek çalışma saatleri, kadınlar ve erkekler arasındaki ücret farklılıkları, çocuk bakımı ve kreş hizmetleri, ebeveyn izni, karar alma mekanizmaları ile üst düzey yönetimlerde kadın varlığı gibi konular toplantıda öne çıkan başlıklar olmuştur. Heyetler, ayrıca, kendi ülkelerinde tarihsel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği alanında yapılan çalışmaları ve kendi deneyimlerini de paylaşmışlar ve bu hususlarla ilgili karşılıklı değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Ayrıca, söz konusu ziyaret sırasında, Heyette yer alan milletvekilleri, bazı ikili görüşmelerde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN’e eşlik etmişlerdir. Bu çerçevede, 4 Mart 2013 tarihinde, Komisyon Heyeti’nde yer alan Bursa Milletvekili Sayın Canan Candemir ÇELİK, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN’in Norveç Çocuk, Eşitlik ve Sosyal Entegrasyon Bakanı Sayın Inga Marte Thorkildsen ile yaptığı ikili görüşmeye katılmıştır. Komisyon Heyeti’nde yer alan TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Kocaeli Milletvekili Sayın Azize Sibel GÖNÜL de, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sayın Fatma ŞAHİN’in İspanya Sağlık, Sosyal Hizmetler ve Eşitlik Bakanı Elsa FORNERA ile gerçekleştirdiği ikili görüşmeye katılmıştır.

Heyet Üyeleri, ayrıca, söz konusu resmi ziyaret sırasında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ile birlikte, Türkiye’den gelen gazetecilerin çeşitli televizyon kanallarındaki canlı yayın programlarına katılmışlar ve gazetecilerin kadınlarla ilgili çok çeşitli konulardaki sorularını yanıtlamışlardır.

Heyet’in katıldığı ve Heyet tarafından gerçekleştirilen tüm etkinliklerde Komisyonu tanıtıcı kitapçık, Türkiye’de kadın haklarının mevcut durumu ile ilgili bilgi notları ve çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde Komisyon tarafından yürütülen “Türkiye’de Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Elverişli Ortamın Teşvik Edilmesi Ortak Programı”nı tanıtıcı broşürlerin dağıtımı sağlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOMİSYONA YAPILAN BAŞVURULAR

1. 19.09.2012 tarihli dilekçede, Diş Hekimliği Fakültesi Öğretim Üyesi A.A., Diş Hekimliği Fakültesi Dekanının kendisine mobbing uyguladığını, kendisinin ve engelli çocuğunun bu durumdan mağdur olduğunu bildirmiştir. Vatandaşın bu iddiasının sübjektif olduğu; ayrıca dile getirilen birçok konunun idari yargı ve kurum iç hukuku tarafından değerlendirildiği dilekçeye iletilmiştir.

2. 17.10.2012 tarihli dilekçede, Z. D. adlı vatandaş, kılık kıyafet yönünden üniversitede ayrımcılığa maruz kaldığını bildirmiş, bununla ilgili şikâyetinin araştırılıp mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir. Dilekçeye ilişkin olarak, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Komisyonumuz tarafından yapılan girişimler sonucunda konunun incelenmesi sağlanmış ve gelişmelerle ilgili dilekçeye bilgi verilmiştir.

3. 17.10.2012 tarihli dilekçede, H. B. adlı vatandaş, kılık kıyafet yönünden üniversitede ayrımcılığa maruz kaldığını, bununla ilgili şikâyetinin araştırılıp mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir. Dilekçeye ilişkin olarak, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Komisyonumuz tarafından yapılan girişimler sonucunda konunun incelenmesi sağlanmış ve gelişmelerle ilgili dilekçeye bilgi verilmiştir.

4. 17.10.2012 tarihli dilekçede, A. D. adlı vatandaş, kılık kıyafet yönünden işyerinde ayrımcılığa maruz kaldığını bildirmiş, bununla ilgili şikâyetinin araştırılıp mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir. Dilekçeye ilişkin olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Komisyonumuz tarafından yapılan girişimler sonucunda konunun incelenmesi sağlanmış ve gelişmelerle ilgili dilekçeye bilgi verilmiştir.

5. 27.09.2012 tarihli dilekçede, M.C.S. adlı vatandaş, Gıda Mühendisi N.G. isimli vatandaşın ayrımcı muamele ve mobbinge maruz kaldığı iddiasını Komisyonumuza bildirmiştir. Söz konusu şikâyet ilgili kurumlara; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Gıda Mühendisleri Odası Başkanlığına ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına iletilmiştir. Adı geçen kurumların gerekli çalışmaları başlatmaları sağlanmış ve elde edilen sonuçlar dilekçeye gönderilmiştir.

6. 04.10.2012 tarihli dilekçede, M.C.S. adlı vatandaş A.D. isimli vatandaşın işyerinde ayrımcı muamele ve mobbinge maruz kaldığı iddiasını Komisyonumuza bildirmiştir. A.D.'nin daha önce de bu konuda şahsen Komisyonumuza ilettiği olduğu ve işlemlerine devam edilen bir dilekçesi bulunduğundan Komisyonumuzca bu dilekçe için işlem yapılamamıştır.

7. 12.11.2012 tarihli dilekçede, İ.K. isimli vatandaşın kesilen aylıklı aylığının tekrar bağlanması hususu Komisyonumuza bildirilmiştir. Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'nden Daire Başkanı ile görüşülmüş olup şahsın bağlı olduğu Sosyal Yardımlar ve Dayanışma Vakfı'na başvurması sağlanmıştır.

8. 15.11.2012 tarihli İ.B. isimli vatandaşın dilekçesinde çalıştığı üniversitede mobbinge maruz kaldığı iddiası yer almaktadır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Komisyonumuza gönderdiği yazıda dilekçenin Yükseköğretim Denetleme Kurumu Başkanlığı'na iletilerek incelenmesi, gerekirse soruşturulması talimatı verildiği, söz konusu inceleme/soruşturma tamamlandığında Komisyona bilgi verileceği bildirilmiştir. Komisyonumuz, söz konusu yazıdan sonra 5 ay geçmesine rağmen Komisyonun bilgilendirilmediği gerekçesiyle Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına soruşturmanın sonucu hakkında ivedilikle bilgi verilmesi için 3.7.2013 tarihinde yeniden yazı yazmıştır. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

9. 15.11.2012 tarihli dilekçede, S.Ö. isimli vatandaşın çalıştığı üniversitede mobbinge maruz kaldığı iddiası yer almaktadır. Konu hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na yazı yazılmış ancak cevabın Komisyonumuzca yeterli görülmemesi sebebiyle eksik bulunan hususların belirtildiği bir yazı daha yazılarak konunun ilgili rektörlük incelemesinden ziyade tarafsız bir muhakkik tayiniyle sonuçlandırılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

10. 19.11.2012 tarihli dilekçede, İ.G. isimli vatandaşın kızlarının öğretmenevinde A.A. isimli öğretmenin cinsel istismarına maruz kaldığı ve öğretmen evi müdürü V.K.'nin de bu duruma göz yumduğu iddiası yer almaktadır. Komisyonumuzun 28.11.2012 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'na yazdığı yazıdan sonra 4 aylık süre içerisinde Komisyonumuz bilgilendirilmediğinden 26.03.2013 tarihinde tekit yazısı yazılmış ve ivedilikle bilgi verilmesi yönündeki talep tekrarlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan 02.08.2013 tarihinde gelen cevapta şikâyetlerin incelendiği ve ilgili kişiler hakkında idari cezalara hükmedildiği görülmektedir. Elde edilen sonuçlar dilekçeye bildirilmiştir.

11. 04.12.2012 tarihli dilekçe, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından Komisyonumuza gönderilmiştir ve yukarıda bahsi geçen İ.G. isimli vatandaşın dilekçesi hakkındadır.

12. 12.12.2012 tarihli dilekçe, M.M. isimli vatandaşın eşinden gördüğü şiddet sebebiyle tayin isteği üzerine gönderilmiştir. Konuyla ilgili işlemlerin Sağlık Bakanlığı'ndan gelecek cevap sonrasında devam ettirileceği dilekçeye bildirilmiştir.

13. 27.12.2012 tarihli dilekçe, Dilekçe Komisyonu tarafından Komisyonumuza gönderilmiş olup A.K. isimli vatandaşın iş ve kreş talebi hakkındadır. Gerekli incelemeler yapıldıktan sonra hâlihazırda dilekçe sahibinin herhangi bir şikâyet ve talebi kalmamasından dolayı Komisyonumuzun dilekçe hakkında yapacağı başka bir işlem bulunmamaktadır.

14. 31.12.2012 tarihli dilekçede, A.K. isimli kadın öğretmenin çalıştığı okulun müdürü tarafından taciz edildiği iddiası yer almıştır. 03.01.2013 tarihinde Komisyonumuz tarafından Milli Eğitim Bakanlığı'na yazılan yazıya 04.07.2013 tarihinde cevap verilmiştir. Yazıda Bakanlık, Milli Eğitim denetçileri tarafından inceleme-soruşturma yapıldığını, bunun sonucunda okul müdürü hakkında disiplin, idari ve mali yönden teklif getirildiğini Komisyonumuza bildirmiştir.

15. 31.12.2012 tarihli dilekçede, F.Ş.Ö. isimli kadın öğretmenin çalıştığı okulun müdürü tarafından taciz edildiği iddiası yer almıştır. 03.01.2013 tarihinde Komisyonumuz tarafından Milli Eğitim Bakanlığına yazılan yazıya 04.07.2013 tarihinde cevap verilmiştir. Yazıda Bakanlık, Milli Eğitim denetçileri tarafından inceleme-soruşturma yapıldığını, bunun sonucunda okul müdürü hakkında disiplin, idari ve mali yönden teklif getirildiğini, ayrıca öğretmen F.Ş.Ö'nün durumuna ve branşına uygun bir okula atanması sonucuna varıldığını Komisyonumuza bildirmiştir.

16. 08.01.2013 tarihli dilekçe, E.K. ve S.T. isimli vatandaşın Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nda kadın orman muhafaza memuru alımının durdurulmasıyla ilgili şikâyeti hakkındadır. Komisyonumuz tarafından Orman Genel Müdürlüğü'ne yazılan yazı sonucunda yönetmelik değiştirilerek söz konusu ayrımcılığın sona ermesi sağlanmıştır.

17. 21.02.2013 tarihli dilekçe E.Ö. isimli vatandaşın boşanma kararına itirazı üzerine Komisyonumuza gönderilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda Anayasamızın 138'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Komisyonumuzca başvuru hakkında bir işlem yapılamayacağı ilgili vatandaşa bildirilmiştir.

18. 18.02.2013 tarihli dilekçe genelevlerin kapatılması ve maddi yardım talebi üzerine L.A. isimli vatandaş tarafından gönderilmiştir. Komisyonumuz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü'ne yaptırdığı inceleme neticesinde vatandaşın hâlihazırda sosyal ve ekonomik destek yardımı aldığını tespit etmiş ve dilekçesi hakkında yapılacak bir işlem bulunmadığı ilgili kişiye bildirilmiştir.

19. 14.02.2013 tarihli dilekçede, Y.G. isimli vatandaşın yargı kararı hakkındaki talebi yer almaktadır. Anayasanın 138'inci maddesi gereğince Komisyonumuz tarafından yapılacak bir işlemin bulunmadığı kendisine bildirilmiştir.

20. 27.02.2013 tarihli A.Ö. isimli vatandaşın iş yerinde mobbinge maruz kaldığı iddiasının yer aldığı dilekçe üzerine Komisyonumuz tarafından Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'na 11.03.2013 tarihinde yazı yazılmış; 21.03.2013 tarihinde gelen cevapta dilekçenin mahallen incelenmek üzere İzmir Valiliği'ne gönderilmiş olduğu ve şikâyetçiye de bilgi verildiği bildirilmiştir. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'nun 04.07.2013 tarihli yazısında İzmir Valiliği'nin yaptığı inceleme neticesinde dilekçede belirtilen kişilerle ilgili olarak adli, idari ve disiplin açısından değerlendirilecek bir hususun olmadığı Komisyona bildirilmiş; sonuç Komisyonumuzca dilekçiye iletilmiştir.

21. 18.01.2013 tarihli A.A.L. isimli vatandaşın iş yerinde mobbinge maruz kaldığı iddiasının yer aldığı dilekçe hakkında kişinin çalıştığı bankaya yazı yazılmış; gelen cevap ilgili vatandaşa bildirilmiştir.

22. 14.03.2013 tarihli dilekçede, Y.A. isimli vatandaşın iş yerinde mobbinge maruz kaldığı iddiası yer almaktadır. Yapılan incelemede kendisinin aynı konuyla ilgili olarak Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na da başvurduğu belirlenmiş, dosyanın İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na gönderilmesine karar verilmiştir.

23. 19.03.2013 tarihli dilekçe, G.S. isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Dilekçeye Komisyonumuzun cevabi yazısı gönderilmiştir.

24. 19.03.2013 tarihli dilekçe, Y.R.Ç. isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Komisyonumuzun cevabi yazısı dilekçeye gönderilmiştir.

25. 19.03.2013 tarihli dilekçe, A.D. isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Komisyonumuzun cevabi yazısı dilekçeye gönderilmiştir.

26. 19.03.2013 tarihli dilekçe, A.T isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Komisyonumuzun cevabi yazısı dilekçeye gönderilmiştir.

27. 19.03.2013 tarihli dilekçe, S.D. isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi ve eşinin mahkûmiyetini geçirdiği cezaevinin değiştirilmesi hakkındadır. Bu konunun incelenmesi için Adalet Bakanlığı'na yazı yazılmış ve Bakanlığın cevabı ilgili kişiye iletilmiştir.

28. 19.03.2013 tarihli dilekçe, S.K. isimli vatandaşın erken evlilikler için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Komisyonumuzun cevabi yazısı dilekçeye gönderilmiştir.

29. 15.03.2013 tarihli dilekçe M.N. isimli vatandaşın Emniyet Teşkilatı'ndaki kadın amirlerin doğum sonrası almış olduğu ücretsiz izinlerin rütbe bekleme süresinden sayılması hakkındaki yasal düzenleme yapılması talebi üzerine gönderilmiştir. Komisyonumuzun cevabi yazısı dilekçeye iletilmiştir.

30. 04.04.2013 tarihli dilekçe, üniversite hastanesinde çocuk hastalıkları uzmanı olarak görev yapan E.U.B. isimli vatandaşın iş yerinde mobbinge maruz kaldığı iddiası üzerine gönderilmiştir. Komisyonumuzca Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Başkanlığı'na yazı yazılarak iddiaların araştırılması istenmiştir. 01.07.2013 tarihinde Başkanlık'tan gelen cevapta iddiaların yersiz olduğunun tespit edildiği belirtilmiştir. Komisyonumuz 03.07.2013 tarihinde Başkanlığa yazdığı yazıda dilekçe sahibinin şikâyetlerinin yeniden incelenmesini talep etmiştir. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

31. 06.06.2013 tarihli dilekçe, Ç.K. isimli vatandaşın evlenmeyen hasta erkek çocukların SGK sağlık yardımından yararlanması için yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Dilekçeye Komisyonumuzun cevabi yazısı gönderilmiştir.

32. 24.06.2013 tarihli dilekçede R.Ü. adlı vatandaş işyerinde mobbinge maruz kaldığını iddia etmektedir. Ancak vatandaşın dilekçesini geri çekmesi üzerine söz konusu dilekçe işleminden kaldırılmıştır.

33. 04.07.2013 tarihli dilekçe, F.Ç.Y. isimli vatandaşın doğum ve çocuk nedeniyle istifa eden 4-b sözleşmeli personel ile ilgili yasal düzenleme yapılması talebi hakkındadır. Dilekçeye Komisyonumuzun cevabi yazısı gönderilmiştir.

34. 02.07.2013 tarihli dilekçe S.D. isimli vatandaşın eş durumu sebebiyle tayin isteği hakkındadır. Konu hakkında Sağlık Bakanlığı'na 11.07.2013 tarihinde yazı yazılmıştır. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

35. 22.08.2013 tarihli dilekçe Ö.A. isimli vatandaşın kadın memurlara doğumdan sonraki 2 yıl süreyle gece nöbeti verilmemesi hakkındaki yasal düzenlemenin uygulamasıyla ilgili sorunu hakkındadır. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

36. 09.09.2013 tarihli dilekçe İ.Ü. adlı vatandaşın hakkında verilen eğitimden uzaklaştırma kararının iptali ve atanma talebi hakkındadır. Konuyla ilgili süreç devam etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KOMİSYONA HAVALE EDİLEN TASARI VE TEKLİFLER

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 5840 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendine göre “Kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin kadın erkek eşitliği konusunda T.C. Anayasasına, uluslararası gelişmelere ve yükümlülöklere uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak”la görevlidir.

Komisyonu 24. dönem 3. yasama yılında tali komisyon olarak 46 teklif ve 2 tasarı havale edilmiştir. Söz konusu 2 tasarı Komisyon’da görüşölmüş ve Komisyon Raporları esas komisyonu uygun görüşle gönderilmiştir. Havale edilen tekliflerden biri esas komisyonun raporunu vermesi sebebiyle iade edilmiştir.

Komisyonu havale edilen kanun teklif ve tasarıları şunlardır:

1. Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile nüfusu 25 binin üstünde olan yerleşim birimlerinde belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmasının zorunlu kılınması amaçlanmaktadır. Teklif, Esas Komisyon raporunu verdiği için iade edilmiştir.

2. Ailenin Koruması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile kadına karşı şiddet olaylarında ihbar yükümlölüğünün getirilmesi, ilköğretim ve ortaöğretim müfredatına kadın erkek eşitliğine ilişkin dersler konulması ve nafaka alan kadınların aldıkları ödemelerde sıkıntı yaşanması durumunda bu ödemelerin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinden karşılanması öngörülmektedir.

3. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile şahsi kefalet durumu söz konusu olduğunda eşin rızasının haksız olarak verilmemesi durumunda, rıza isteyen eşe Aile Mahkemesi’ne başvurarak eşin rıza göstermemesinin haksızlığının tespitini talep etme hakkının verilmesi ve mahkemenin talebi dosya üzerinden inceleyerek vereceği kararla yapacağı olumlu tespitin eşin rızası yerine geçmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

4. Devlet Memurları Kanununda ve İş Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile doğum sonrası dönemin bebeğin gelişimi için önemi sebebiyle kadınların doğum izninin doğum sonrası için 8 haftadan 16 haftaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

5. 5449 Sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile kalkınma ajanslarına kadın istihdamını artıracak proje ve faaliyetlere destek olma görevi verilerek bu ajansların kadınların işgücüne katılımını artırmaya yönelik politika ve çözüm önerileri geliştirmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

6. Devlet Memurları Kanunu ile İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile kadın memurlar ile kadın işçilerin mevcut durumda doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 olmak üzere toplam 16 hafta olan analık izninin, doğumdan önce 12 ve doğumdan sonra 12 olmak üzere toplam 24 haftaya çıkarılması hedeflenmektedir.

7. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile evlenen kadına, evlenmeden önce sahip olduğu soyadını eşinin soyadına yer vermeksizin kullanma hakkının tanınması ve söz konusu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan kadınların kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde nüfus idaresine başvurmaları halinde bu haktan yararlandırılmaları amaçlanmaktadır.

8. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlar yönünde, şiddet uygulama ihtimali olan ya da şiddet uygulayan kişileri doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen veya şiddete teşvik eden kişilerin azmettirici sıfatıyla 6284 sayılı Kanun kapsamına alınması amaçlanmaktadır.

9. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile kadının evlendikten sonra kocasının soyadını alacağı yönündeki hüküm değiştirilmekte, eşlerin evlendikten sonra kendi soyadlarını kullanmaya devam edebilecekleri gibi içlerinden birinin soyadını aile soyadı olarak seçip kullanabilecekleri ya da her iki soyadını birlikte kullanma hakkına sahip olabilmeleri öngörülmektedir.

10. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile eşi vefat eden ya da eşinden ayrılan ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmayan muhtaç kadınlara Fon Kurulu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca belirlenecek ölçütlere göre nakit sosyal yardım yapılması öngörülmektedir.

11. 5 Aralık Türk Kadınlar Günü Olarak Kutlanmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile kadınlara seçme ve seçilme hakkının verildiği 5 Aralık gününün Türk Kadınlar Günü olarak kutlanması öngörülmektedir.

12. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 5510 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin yürürlükten kaldırılması suretiyle, ev hizmetlerinde çalışanların da Kanun Kapsamında sigortalı sayılması amaçlanmıştır.

13. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile devlet memurları ile analık sigortası kapsamındaki sigortalı kadınların 0-5 yaş grubunda yer alan çocukları için asgari ücretin yarısı kadar kreş-bakım ödeneği, ev kadınlarının da 0-5 yaş grubunda yer alan çocukları için asgari ücretin beşte biri oranında çocuk bakım desteği ödenmesi amaçlanmaktadır.

14. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile eşi cezaevinde olan, resmîyette evli gözüküp eşi tarafından terk edilmiş, eşini terk etmek zorunda kalmış, kuma olup eşini yitirmiş, terk edilmiş ya da terk etmiş veya eşi vefat etmiş veya boşanmış olup aile içinde kişi başına düşen geliri asgari ücretin üçte birinin altında olanlara, herhangi bir ölçüt ya da tespit yapılmadan doğrudan nakit sosyal destek sağlanması amaçlanmaktadır.

15. Türk Ceza Kanunu ve Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda değişiklik yapılmak suretiyle, faili meçhul cinayetlerde zamanaşımının kaldırılması ile kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla evlenme yaşının 18'e yükseltilmesi ve 5237 sayılı Kanun kapsamında evlenme akdini usulüne uygun bir şekilde gerçekleştirmeyen kişilere verilen cezaların alt ve üst sınırının yeniden düzenlenmesi öngörülmektedir.

16. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı: Tasarı ile iki ülke arasında aile, kadın ve çocuk politika alanında işbirliğinin geliştirilerek bu alanda ortak politika ve stratejiler üretme ile tarafların sosyal politika konularında birbirlerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmasını sağlamayı amaçlayan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Aile, Kadın ve Çocuk Politikaları Alanında İşbirliği Protokolünün onaylanmasının kanunla uygun bulunması öngörülmektedir. Komisyon tasarımı görüşmüş, raporunu Esas Komisyon'a göndermiştir.

17. Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 5237 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, kasten öldürme suçunu kadın saiki ile işleyen kişilerin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması yoluyla kadın cinayetlerinin en aza indirgenmesi öngörülmektedir.

18. 5393 Sayılı Belediyeler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile nüfusu 10 bin ve üzerindeki belediyelerin kadınlar ve çocuklar için sığınma evi açmaları zorunluluğu getirilmesi, bu evlerin bütçesinin ve personelinin de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca sağlanması öngörülmüştür. Teklif ile ayrıca bütün belediyelerde kadın erkek eşitliği komisyonlarının kurulmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

19. İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 4857 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, işçi ve memur statüsündeki annelerin küçük çocuklarını emzirmeleri için verilen süt izin saatlerinin eşitlenmesi öngörülmektedir.

20. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 5510 sayılı Kanun'da doğum borçlanması hakkının kullanılması için doğumdan önce sigortalılık şartının aranması yönündeki uygulamanın ortadan kaldırılması öngörülmektedir.

21. Devlet Memurları Kanunu ile İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile kadın memurların ve işçilerin doğumdan önce ve sonra kullanabilecekleri analık izninin doğumdan önce 14 ve doğumdan sonra 14 hafta olması, çoğul gebelik durumunda doğum öncesi 14 haftalık süreye iki hafta daha eklenmesi öngörülmektedir.

22. Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile can güvenliği tehdit altında olan kadınların, 27.12.2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimliklerinin değiştirilmesine ilişkin iş ve işlemlerin öncelikli ve gizli bir şekilde yürütülmesi için nüfus müdürlüklerine yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

23. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile eşlerin ortak bir soyadı belirleyebilmesi, kullanmakta olduğu soyadı ile ortak soyadını beraberce kullanabilmesi, çocuğun soyadının anne ve babası tarafından belirlenebilmesi, boşanma halinde ise evlilik ile kazanılan kişisel durumun korunması öngörülmektedir.

24. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri uyarınca sigortalı sayılanlar ile devlet memuru ve işçi kadınların analık ve süt izinlerinin, ayrıca devlet memurlarına tanınan evlilik ve yakınlarının ölümüne bağlı mazeret izinlerinin artırılması; 4857 sayılı İş Kanunu'nun çeşitli maddelerinde belirlenen çalıştırma yasaklarına uymayan işverenlere ve işveren vekillerine uygulanacak idari para cezalarının yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

25. 17.03.1981 Tarih ve 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün resmi bayram günü olması öngörülmektedir.

26. Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile kadınların kadın konukevlerinde kalma sürelerinin 6 aydan 12 aya çıkarılması, tehdit unsurunun devamı halinde kalış sürelerinin sorunlar ortadan kalkıncaya kadar uzatılması ve her konukevinde bir değerlendirme komisyonu oluşturulması öngörülmektedir.

27. Sosyal Hizmetler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile konukevinde kalan kadınların istihdamına yönelik olarak kamu kurum ve kuruluşlarında her yılbaşındaki serbest kadro mevcudundan binde bir oranında kontenjan ayrılması öngörülmektedir.

28. 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 8 Mart gününün 'Dünya Kadınlar Günü' adıyla genel tatil günü olarak belirlenmesi öngörülmektedir.

29. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile 5510 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanların ödeme yapmaları şartı ile doğum ya da analık izinleri süreleri boyunca borçlandırılarak bu sürelerin sigortalılıklarına sayılması amaçlanmaktadır.

30. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 2429 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, her yıl 8 Mart'ın Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak kutlanması amaçlanmaktadır.

31. 2429 Sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 2429 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle her yıl 8 Mart'ın Dünya Emekçiler Kadınlar Günü olarak kutlanması amaçlanmaktadır.

32. Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile 657 sayılı Kanun'a ek madde eklenmesi suretiyle, memur ile işçiler arasındaki özlük haklarına ilişkin farklılıkların giderilmesi, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde kadın memurlara ek olarak bir ikramiye'nin ödenmesi öngörülmektedir.

33. İş Kanunu ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile İş Kanunu'nda yer alan 'Analık halinde çalışma ve süt izni' başlıklı maddenin, madde başlığının 'Ebeveynlik ve Süt İzni' olarak değiştirilmesi; doğum izinlerinin artırılması, erkek işçilerin de bu izinlerden yararlandırılması ve bu hakların Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışanlarla eşit hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

34. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile ayırım yapılmaksızın tüm kadın çalışanlara doğum borçlanması olanağının tanınması amaçlanmaktadır.

35. İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile icra dosyasına kefil edilen kişiler için kefillikleri nedeniyle verdikleri taahhütleri yerine getirememelerinden dolayı uygulanan tazyik hapsinin kaldırılması amaçlanmaktadır.

36. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 6. Maddesi ile 4857 Sayılı İş Kanununun 4. Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile ev hizmetlerinde çalışanların 5510 sayılı Kanun'a göre sigortalı sayılmayacaklarına ve bu şekildeki çalışmalar hakkında 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin hükümlerin yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

37. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile muhtar seçilen kadınların mevcut ise eş durumundan sigortalı sayılmaya devam edilmeleri ve sigorta primi ödememeleri öngörülmektedir.

38. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı: Tasarı ile 5510 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle sadece yükseköğrenim sebebiyle değil diğer öğrenim sebepleri ile gelen yabancı uyruklu öğrencilerin de talepleri halinde genel sağlık sigortalısı olmaları; 18 yaşına kadar vatandaşlarımızın herhangi bir şart aramaksızın sağlık yardımı alabilmesi ve genel sağlık sigortası kapsamını düzenleyen maddeye hükmün taşınması; 5726 ve 6284 sayılı Kanun kapsamında sayılan kişilerin gelir

testine tabi olmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılması; ülkemizde 1 yıldan fazla ikamet izni ile ikamet eden yabancı uyrukluların genel sağlık sigortalısı olmalarının zorunlu olmaktan çıkarılarak isteğe bağlı hale getirilmesi; sağlık hizmeti için SGK tarafından ödenecek bedellerin belirlenmesinde sağlık hizmeti satın alınan üniversiteler ile özel hastanelerin de katkılarının sağlanması ve karar mekanizmasının şeffaflığının artırılması; sözleşmeli özel sağlık hizmeti sunucuları ve vakıf üniversitesi hastanelerinin daha fazla ilave ücret alabilmeleri; kamu üniversite hastanelerinde kişilerin tercihleri doğrultusunda öğretim üyelerince verilen sağlık hizmetlerinden ilave ücret alınması uygulaması öngörülmektedir. Ayrıca 3843 ve 6363 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle KİT sözleşmeli personeli ile yükseköğretim kurumlarının ikinci öğretim yapan birimlerinde, mesai saatleri dışında fazla çalışma yapan personele fazla çalışma ücreti ödenmesinin temin edilmesi; 5543 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle mahallinde göçer olarak adlandırılanların hak sahiplerinin iskân edilecekleri taşınmaza ilişkin düzenleme yapılması; 193 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesi, taşınmazların kayda alınması suretiyle milli ekonomiye kazandırılması; sahip olunan söz konusu kıymetlerin banka ve aracı kurumlara ya da vergi dairelerine bildirilmek suretiyle kayda alınması öngörülmektedir. Komisyon tasarımı görüşmüş, raporunu Esas Komisyon'a göndermiştir.

39. 4857 Sayılı İş Kanunu ve 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile, asıl işveren-alt işveren ilişkisi bağlamında gözetilen asıl iş-yardımcı iş ayrımının kaldırılması, işyerinde süreklilik arz eden asıl ve yardımcı işlerin tümünün asıl işveren tarafından yürütülmesi, alt işverene verilebilecek işlerin teknolojik nedenlerle özel uzmanlık gerektiren ayrık ve geçici işlerle sınırlandırılması, aynı işyerinde eşdeğer nitelikte iş yapan çalışanların eşit ücret alması ve aynı mali ve sosyal haklardan yararlandırılması, alt işveren işçilerinin asıl işverenin işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanabilmesi için toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına üye olma dışında bir koşula tabi olmamalarının hüküm altına alınması, işverenin ödeme güçlüğüne düşmesi hâllerinde çalışanların ücretlerinin Ücret Garanti Fonu'ndan karşılanması ve bu ödemelerin daha sonra işverene rücu edilmesi, Teklif'in kanunlaşması hâlinde söz konusu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte asıl işveren-alt işveren ilişkisi çerçevesinde alt işverene bağlı olarak çalışanların asıl işverene bağlı çalışanlar durumuna geçişlerinin sağlanması, işçiler için haftalık çalışma saatinin 35 saate düşürülmesi ve bu çalışma süresinin gün bazındaki dağıtımı ve denkleştirme ile ilgili esasların belirlenmesi, çocuklarda çalıştırma yasağını belirleyen alt yaş sınırının 15'ten 18'e çıkarılması ve bu kuralın istisnalarının düzenlenmesi, Devlet Memurlarının günlük çalışma süresinin yedi, haftalık çalışma süresinin 35 saat olarak belirlenmesi, Devlet Memurları ve işçiler için analık hâlinde çalışmama ve süt izni sürelerinin artırılması, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre sözleşmeli personel ve geçici personel olarak çalışanların memur ve sürekli işçi konumuna getirilmeleri, özelleştirme uygulamaları sonucunda işsiz kalan veya kalacak olan işçilerin kamu kurumlarında memur veya sürekli işçi olarak görevlendirilmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

40. Devlet Memurları Kanunu ile İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile bünyesinde çocuk bakım evi bulunmayan kamu idarelerinde çalışan ve 0-6 yaş arası çocuğu bulunan devlet memurlarına her bir çocuk için 4000 gösterge rakamının aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek miktar üzerinden kreş yardımı yapılması; 50'den çok işçi çalıştırılan iş yerlerinde işveren tarafından çocuk bakım evi kurulmasının zorunlu kılınması ve bu imkânın bulunmadığı durumlarda 0-6 yaş arası çocuğu bulunan işçilere yine her bir çocuk için net asgari ücretin yarısı tutarında kreş yardımı yapılması öngörülmektedir.

41. İş Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile 50 ve üzerinde işçi çalıştırılan işyerlerinde emzirme odasının kurulmasının, 150'den çok işçi çalıştırılan işyerlerinde ve çalışan sayısına bakılmaksızın tüm kamu kurumlarında kreş kurulmasının zorunlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

42. Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile doğum yapan kadın çalışanlara ödenen ücretlerin 24 ay boyunca gelir vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir.

43. 6216 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi: Teklif ile 17 üyesi bulunan Anayasa Mahkemesi'nin en az 9 üyesinin kadınlardan oluşması öngörülmektedir.

44. Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile kadın memura doğumdan önce sekiz hafta doğumdan sonra bir yıl süreyle analık izni verilmesi, eşinin doğum yapması hâlinde erkek memura 6 hafta babalık izni verilmesi, 0-5 yaş arasındaki çocuklar için asgari ücretin yarısı kadar kreş bakım ödeneği verilmesi, en az bir asgari ücret miktarında doğum yardım ödeneği verilmesi, anne ve babanın her ikisinin de devlet memuru olması hâlinde doğum yardımının anneye yapılması öngörülmektedir.

45. Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 657 sayılı Kanun'da değişiklik yapılması suretiyle, kadın devlet memurlarının toplam 16 haftalık analık izin süresinin 24 haftaya çıkartılması ile doğum sonrası süt izninin 3 saatten 4 saate yükseltilmesi öngörülmektedir.

46. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile 5510 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, sigortalı kadının doğum sonrası 2 yıllık süreyi borçlanma hakkının 2 defadan 4 defaya çıkarılması öngörülmektedir.

47. 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi: Teklif ile 2022 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmak suretiyle, eşi vefat eden kadınların almış oldukları ödeneklere ek olarak 65 yaşına geldiklerinde söz konusu vatandaşlara bağlanan aylıktan da yararlanabilmeleri öngörülmektedir.

48. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi: Teklif ile doğum sonrası istihdam edilen ve sigortalı olan kadın çalışanların borçlanabilmeleri, doğum sonrası verilen analık izninin ebeveyn izni şeklinde düzenlenerek babaların da izin kullanmasına teşvik edilmesi, ebeveyn izni süresi sonrası işçilerin bir önceki istihdam edildikleri iş yerinde çalışabilmeleri, ebeveyn izni kullanılması kaynaklı kıdem ve derece ilerlemesinde söz konusu sürenin dâhil edilmesi öngörülmektedir.